

פרשת ויקהֶל

מה בפרשה: סיכום מתחמצת של פרשת השבוע

עיקר הפרשה מוקדש לתיאור בניית המשכן וכליו . הכווים על הקמת המשכן שיפורטו בפרשיות תרומה ותצוה הקודמות, באים לכלל ביצוע בפרשה זו ובפרשה שלאחריה - פרשת פקודי

"ויקhal משה את כל עדת בני ישראל" - הוא מלמד אותנו את כל הדברים אותם למדו ה' בהר-סיני. תחילתה לומדים הם על שמירת השבת ואחר-כך על כל ציווי בנית משכן ה'. החל מהתרומה שנצטוו לתת - "קחו מאתכם תרומה לה' כל נדיב לבו", וכלה בפירוט חזור של מבנה המשכן וכליו. אחרי לימוד זה - "יצאו כל עדת בני-ישראל לפני משה".

"ובאו כל איש אשר נשא לבו" - אלו שברשותם החומריים הדרושים לבנית המשכן הוזדרזו להבאים, ואפיו הנשים נדבו בלב שלם את תכשיטי הזהב שלהם. המוכשרות שבן טו בעצמן את הפרוכות, ונשי אי השבטים תרמו את האבניים היקרים שנדרשו עבור האפוד והחושן של הכהן הגדול.

משה מודיע לבני-ישראל מי נבחר להיות הממונה על המלאכה: בכלל בן אורי משבט יהודה, שזכה "ימלא אותו רוח אל-לקים בחכמה ובחכמה ובדעת ובכל מלאכה", כאשר לעזרתו העמד אהליאב בן אחיסמרק משבט דן.

העבודה הייתה רבה, עד שהאחראים עליה הגיעו יומ אחד אל משה והודיעו כי מרבים העם להביא אף יתר על הציר, ועוד מצווה משה להעביר קול במחנה שאין עוד צורך בתרומה.

בחלק זה של הפרשה נעשית חזרה על כל הקודש של המשכן, עליהם סופר בפרטיות בפרשת 'תרומה': על היריעות שכיסו את המשכן ; על הקרים המצופים זהב שהיה את הקירות, ועל יסודות הכסף שלהם ; ארון הקודש שבבנינו התאמץ במיוחד ; שולחן הפנים ; מנורת הזהב; המזבחות וכיור הכהנים, ולסיהם: מידות חצר המשכן.

בואו חשבו

באחת מדיניות אפריקה הגיעו הורים לחידון פומבי של ילדיהם בחשבונן. והשאלה הראשונה הייתה כמה זה $7+2$?

כל הילדים צעקו במקהלה: 10.

ההורים: "תנו להם עוד צ'אנס, תנו להם עוד צ'אנס....".

שוב נשאלת השאלה: כמה זה $?+3$ והילדים ניחשו: 8.

ההורים: "תנו להם עוד צ'אנס, תנו להם עוד צ'אנס....".

"ניסין אחרון", הכריז המורה המנהה, "כמה זה $?+5$?+4 והילדים עונים יחד: 9.

וההורים צועקים: "תנו להם עוד צ'אנס, תנו להם עוד צ'אנס....".

פרק ו' יקהל

***

פרשיות השבוע שלפנינו ויקהיל-פקודי הינן בעצם סיכום כולל של מלאכת המשכן. המעניין הוא של אורכו של שתי הפרשיות חזרת התורה בפרטיו פרטים על נтоונים שנכתבו בפרשיות תרומה-תצווה באריכות רבה וכעת ניתן לסקם בהרבה פחות מילים, וזאת למורות שאין בתורה אותן אחת מיותרת. לדעת מפרשים רבים רצתה התורה להטמע בבנו את העובדה שעשייה ללא חשבון וסיכון מדויק - אינה עשייה שלמה.

זהו בעצם הבסיס והמקור לכל המושג "חשבון נפש" שעל כל יהודי לעורך בין לו לבין בוראו. שכן השאלה היחידה שעליה יctrיך האדם לחת את מלאו חומרת הדין לעתיד לבוא תהיה: כמה התקדמת בעבודת ה' בעדרת הכלים שעמדו לרשותך. שהרי לכל יהודי ניתנו כשרונות ומעלהות באופן מיוחד רק לו, אם יערוך את חשבון נפשו יוכל לדעת כמה יוכל מכוחותיו כהוגן.

מסופר שכדו של רב ירושלמי מאיר הכהן מראדין - המכונה 'החפץ חיים-' פנה אליו בשאלת: "סבא, בן כמה אתה?" חיר החפץ חיים ואמר לו: "עננה לך על שאלה זו בהמשך". לאחר כמה דקות קורא לו הסבא ומושיט לו מעתפה: "זה מתנה מסבאת". הננד המנוחם אמר תודה והתכוון לצאת.

"איןך מתכוון לספור כמה כסף קיבלת?", שאל החפץ חיים את נכדו. "סבא, אותו לימדו שמנתה לא סופרים". חיר החפץ חיים ושיבחו: "תשובה נכונה. אכן, מה שמקבלים במתנה לא סופרים. וכיון שהחפץ של האדם עלי אדמות הינם מתנה ממשמים - מה לו כי יספרם?"?

נכדו של החפץ חיים קיבל תשובה לשאלתו, אבל אנחנו נותרנו עם קושיה. וכי אצל החפץ חיים אין מושג של "חשבון הנפש"? אדם אינו צריך לפקח על שנות חייו לביל יתרבזו לשוווא?

נחלק את חיי האדם לשני מישורים בהכללה גסה - ימים ושנים. אדם אשר מנצל כל יום בחיו להתקדם בעבודת ה', וברוחניות, בתיקון מידותיו ובעזרה לסובב, הרי שבכלל מאותים ממנה ומתוך הסיכום של כל יום תבוא ההתקדמות לידי ביטוי גם בסיכון השנתי.

אולם אדם שבסוף כל שנה יעשהamazon כללי ולא חשוב פרטיו בסופו של כל יום, יתכן מאוד שהתקדמותו המזערית מרשימה אך ורק משום הזמן הרב שעבר מהחשבון הקודם, אבל בעצם אם נחלק את ההתקדמות של השנה האחורה לימים - רוב הזמן עבר בביטול אחת גדולת...

האגדה מספרת על אותו אדם שנקלע לבית הקברות של עיר גדולה, ולהפתעתו הרבה גילה שגילם של הנפטרים בעיר הוא תמורה ביתר. על אחת המצבות נכתב: "פ... נפטר בן שלוש שנים, הותיר אחיו צרע ברך ה... ואילו על מצבה סמוכה היה גילו של הנפטר בן שנה ורביע, ומספר לצאוי - לפי המצבה - נשק בשעת פטירתו למאה..."

רצ מודיעינו לרב העיר ושאל אותו: "רבנו, כלום מגיפה פרצה בעיר? מדוע נפטרו אנשים אלו בגיל כה צעיר! ואיך תיתכן העובדה שילדו בגיל כה פעוט?". ענה לו הרב: "אצלנו בעיר לא כתובים את מספר שנות חייו של הנפטר בפועל, אלא רק את מספר הימים שניצל להתעדלות בעבודת ה', ואונן צירפנו לשנים".

***

פרשת ויקהַל

moben malio shehichid shiokel ledat at hakdumot amitiat shel kol nbara beavoda motlat ulio - hoa borah ha'olam choker leb vecliot. ar zat l'madno mafi chz"l ba'zadmoniot sonot: "yodu' tsidak nefesh b'hmatu", "lab yodu' marat nefsho".

am naamz le'azmanu dror zo shel "chabon hanefesh" bechora yomiyot, afi'lo am shelav ha'thaliti nba'ar le'shot zat rak b'mazha achot ayichsita l'mida achot shelivon letkan - hri' shnocal la'ha'takdm mulah shelvi ha'solom ha'rachni, v'be'uker n'du hikn anu u'madim v'ma udin la'cavshon. rob ha'sicoyim shbeker n'chso'ru mu'azmanu at ha'zoruk labekh la'achar maha v'usrim shnout chayim - tz'ansu nosaf...

ערכה של ברכה ותפילה

la'achar shahoslama malachet ha'mashken namer ba'parshat p'kodi: "yir'a m'sha at kol ha'mala'ah v'huna u'shu' oto'at casher z'vo ha' k'n u'shu'. v'ib'rak oto'at m'sha" (parak m' pes' m'g). moba' b'madrash shberchato shel m'sha le'u'shi ha'mala'ah hi'tha: "yehi r'zon sh'tshara sh'cina b'me'aseh y'dic'm, v'ye'nu'm ha' elokino' u'li'no".

l'ca'ora ha'davarim tamohim, v'ci' y'leha ul ha'dut ha'shchina la'asher ha'shchina b'me'ashi y'dihem la'achar sh'usru capi' sha'i z'ioha, v'hri' matzino b'kama makomot batura ha'b'tchata ha' la'ha'srat ha'shchina la'achar ha'shelmat ha'be'niyah: "ou'shu li' m'kdash v'sh'v'nti bat'ocm". "v'nu'udati li'r' sh'm v'dib'rti at'rek mu'l ha'cp'rot". "v'sh'v'nti sh'ma' le'bni y'sh'ral v'nu'kdash b'cc'v'od", v'el kol'm bas'iyim ha'horavot ba'parshat tzava ba'ah ha'ha'ra'ah ha'cc'liyah, "v'sh'v'nti b'ha'or bni y'sh'ral v'hi'yti la'hem la'elokim", a'c, m'du'uh h'ya' ts'rik la'berk at'u'shi ha'mala'ah, hri' lepi' kol ha'b'tchata, ul ha'shchina, ul sh'cina b'mashken ma'aliha la'la' kol berka!

ha'mashken ha'ha'ra'ah hi'a sh'dvarim ain'm matrachim mu'azem. gam am u'shim b'di'uk cz'vo ha' v'mmalai'ot a'ch'r r'zono la'la' do'fi v'st'ya, ain' udin uroba v'betchon ha'shchina t'shara malia'ha be'zora' otomatit. c'kl ha'nerah, v'sh'zoruk labekh ma'ish k'dosh sh'atzil at' berchato ul u'shi ha'mala'ah v'it'pel' le'kiyim ha'b'tchotot sh'v'nton. v'akn, rak la'achar sh'msha u'sha' cer, v'it'nu lo' ha'horavot ha'sofiyot b'daber ha'k'mat ha'mashken v'cas'iyim at' ha'mala'ah ha'trachsh ha'dabar: "y'ics' ha'ben at' a'hal' mo'ad v'k'vud ha' melaa' at' ha'mashken" (parak m' pes' l'yd).

top'ua mu'in zo b'mishor sh'bi'n adam la'adam m'zoya ba'horadat b'ni'min l'matzrim. c'ido'u, ha'shim yos'f at' ha'achim b'ri'gol v'drash mahem cd'i la'ho'chich at' ch'fotem - la'mat at' si'f'rom v'la'ho'rid m'ar'z c'neun at' achim b'ni'min. y'akb' ha'tnagd v'amra': "la' ir'd bni' um'cm ... v'ker'ahao as'on b'dar' ar'sh tal'co ba' v'ho'radtam at' sh'v'nti bi'agon sh'alo'ha". bg'bor ha'reub ne'una la'dr'is'at "ha'sh'li'at" ba'amaro: "am k'n, ap'oa, z'at u'shu', k'cho m'z'marat ha'ar'z b'c'li'cm v'ho'rid'oi la'ish mancha, mut' z'ri' v'mut' da'sh, n'ca'at v'l'ot b'tenim v'sh'kdimi' ... v'at' achim' k'cho v'ko'mo sh'bo' al ha'ish. a'el sh-d'i y'tan l'k'm r'ch'mim la'pni ha'ish, v'sh'li'ch l'k'm at' achim' a'ch'r v'at' b'ni'min v'ani casher sh'kolati sh'kolati".

ul ha'milim "a'el sh-d'i y'tan l'k'm r'ch'mim la'pni ha'ish" o'mer r'shi': "mu'tha' in'k'm ch'srim k'lo'm al'la' t'pila - ha'rin'i mat'pel' ul'ik'm".

v'ha'dvarim tamohim. hri' yos'f ha'tchib' b'pni' ach'io sh'bar'gau sh'benim' in'rd l'matzrim y'du' sh'm ain'm m'raglim v'sh'zoruk at' sh'mu'on ha'yo'sh b'bayt ha'so'har, m'du'uh ap'oa n'drash y'akb' la'tpila ha'achim m'malai'ot a'ch'r c'l dr'is'ot ha'sh'li'at. a'f y'ot'er m'za, y'akb' sh'ol'ch li'yo'sf mancha na'ah v'mg'vona' ha'col'la't k'sh'ra'ha sh'l mu'adim v'per'iti bo'shem, k'lo'm ch'sh y'akb' sh'ios'f la' i'umod b'dib'ro v'ba'ha'chib'ivo'ito?

פרשת ויקה

עלינו לומר את אשר אמרנו לעיל: דברים אינם מתרחשים מעצם. אמנם האחים עמדו בכל הדרישות ומילאו את כל הציפיות ונתקטו במקדמי ביטחון, אך ללא תפילה קיים סיכוי שהמערכת לא תפעל. משל למכוון חידיש המצדיך בכל החלקים הנדרשים לתפעולו. ללא ניצוץ האש שיבעיר את הדלק, הוא לא יפעל. התפילה היא "ניצוץ האש" המבעיר את המערכת השוגרתית, בלבדיה לא יתרחש מזומה והכל עלול להשתבש, לפיכך התפלל יעקב ובקש עליהם רחמי שמיים.

במסכת ברכות מס' ה' דין שהתקאים בלשכתו של דוד: "כיוון שעלה עמוד השחר וככנסו חכמי ישראל אצלו. אמרו לו: אדוננו המלך, עמר ישראאל צריכין פרנסת. אמר להם: לכוי ופשתו ידיכם בגדור. אמרו לו: אין הקומץ משביע את הארי, ואין הבור מתמלא מחוליותו. אמר להם: לכוי ופשתו ידיכם בגדור. מיד יועצים באחיתופל ונמליכין בסנהדרין ושואלים באורים ותומים". אחיתופל שימוש "קצין מבצעים" כהסבירו של רש"י, שידע איזה הדרך יילכו, והאיר יציבו מצב ומשיחות וטכסי מלחמה. לאחר שיעצו בו, פנו לסנהדרין ליטול מהם רשות כדי שיתפללו עליהם, ורק לאחר מכן שאלו את פי' ה' אם יצילו במלחמה. לכאורה, יש לפנות תחילה אל ה' ולשאול את פי' אם יצילו ורק לאחר מכן לפנות לאחיתופל שיכין את תכניות התקפה ולסנהדרין כדי לקבל את אישור ההלכתית.

אף כאן علينا לומר את אשר אמרנו לעיל: אין תפילה - אין תגבות שמיים - אין סיכוי שהמערכת המלחמתית תפעל כהלכה ותשתיות בנצחון. לפיכך פונים לאחיתופל לקבל ממנו את תכניות המלחמה התקפית. עם מסמך זה פונים אל הסנהדרין כדי לקבל את אישור ההלכתית ובמיוחד כדי שיתפללו על הצלחת התכנית בדברי רש"י, עתה - לאחר שעוררו רחמי שמיים - פונים אל ה"אורים ותומים" כדי לדעת אם אכן יצילו.

עלינו להתחזק בתפילה ולבקשת רחמי שמיים במילויו בתקופה קשה מבית ומחוץ בה אנו נמצאים ואז נזכה לברכתו של משה ותשירה שכינה במעשה ידינו יהיה נעם ה' אלוקינו עליינו.

כח האחדות

הפרשה מספרת עוד על בניית המשכן והקשר של המשכן אל השבת. מתגלה כאן הכח הנצחי של של האחדות עם ישראל. הכח שמתתקן הכל.

קורות הפרשה

פרשת ויקה פותחת במילים "זַקְהָל מֹשֶׁה, אֶת-כָּל-עֲדָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל -יֹאמֶר אֱלֹהִים: אֶלָּה, פְּקֻדְרִים, אֲשֶׁר-אָזָה הִי, לְעַשְׂתִּים, נִשְׁתַּחֲווּם, תַּעֲשֵׂה מְלָאָכָה, וּבַיּוֹם הַשְׁבָּיעִי יְהִי לְכֶם קְדֻשָּׁה שְׁבַת שְׁבַתָּן, לְהִ; כָּל-קָעֵשָׂה בְּזַיְמָה, יוּמָת. לְאַתְּבָעָרוּ אֶשׁ, בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם, בַּיּוֹם, הַשְׁבָּת". לאחר מכן, משה חוזר בפני העם על עניין התרומה למשכן. בפרשנת 'תרומה' השם דיבר אל משה את כל מעשה המשכן וכן את משה חוזר ומדבר אותו אל העם. בהמשך נבון את ההבדל המהותי בין התרומה שנכתבה בפרשנת 'תרומה' לבין זו שמצוירת כאן. כמו כן יש כאן זימון של כל חכם לב, איש ואישה, לבא לעסוק במלאת המשכן, לתרום מכישרונם. כשבועיים בני ישראל את הדברים, הם מזרדים להביא את התרומות שלהם והפרשה מפרטת מה הביאו "בְּקָבָה, לְהִ". את התרומות לוקחים בכלל ואהליאב וכל האנשים חכמי הלב ועושים אותן את מלאת המשכן. בשלב זה, באים האנשים המופקדים על מלאת המשכן אל משה ומודיעים לו שרבו מדי התרומות. משה מעביר קול במחנה והעם חדל מלhabיא תרומות. האמורים על המלאכה עושים את כל אשר ציוה השם לעשות במשכן.

מקום ללא פגם

לפנינו קיום כל מצוה יהודי מייחד את מעשה המצויה. הוא אומר, לשם ייחוד קודשא בריך הוא ושכינתא - לאחד השכינה הקדושה עם הקב"ה, לחבר שמיים וארץ, ז"א ומלכות, והוא אומר, בשם כל ישראל, הנה

פרשת ויקהַל

אני בא לךים מצוה זו, כך כתוב בסידורים. כדי להבין מקטת מהפsher הרוחני של הדברים צריך להבין מה עניינים.

ראשית, כתוב "אין צדיק בארץ--אשֶר יִעָשֶׂה-טוב, ולא יִחְטֹא" (קהלת ז' כ'), וצריך לעיין בדבריו של רבינו חיים ויטל ז"ע"א, תלמידו המובהק של האריז"ל, בספר "שער קדשה", שם הוא מסביר כיצד המצוות הקשורות לכל אבריו וגדיי הגוף ואיך בעצם החטא פוגם בגוף עצמו, בנוסף על הפגם בצדירות השפע המעבירים לגוף את שפע חיותו. אין אדם שחי בעולם הזה ולא פוגם. אז איך למשל אדם יבוא להתפלל, לקיים מצות תפילה, עם אותו הפה שפגם ודיבר לשון הרע? למעשה, מתוך קיצור הדברים האלה אנו מבינים שהאדם היחיד שאינו יכול לקיים מצוות כלל כי הפגמים של כלנו גדולים. אלא שכמונן כן ביתנה לנו דרך כיצד לעשות זאת, מפני שהתקלית של העבודה שלנו העזה היא קיום המצוות. שנית, אומר ה"גועם אלימלך", רבי אלימלך מליזנסק ז"ע"א, מגDOI החסידות, כי יש עולם רוחני, היכל בשמיים שנקרא 'כל ישראל' ובעולם הזה של כללות ישראל אין מגיע שום חטא ופשע, שום פגם לא מגיע לשם ושם כולם צדיקים (גועם אלימלך, פרשת דברים). כמו שכתוב "עופר גָּלֵם צָדִיקִים" (ישעיהו ס' כ"א). הנקודה היא, שכאשר "עופר גָּלֵם", כל הכלל ישראל מאוחדים יחד, אז כולם צדיקים כי מתחברים לאותו מקום גבורה. אגב 'גבוה' בקבלה, אין משמעתו למעלה בשמים, אלא משמעו, זר ורוחני יותר. זאת אומרת שכאשר היהודי בא לקיים מצוה הוא מחויב לכלול את עצמו בכלל ישראל, לחבר את עצמו למקום הנמור על הארץ, אל שמי מרומים, אל המקום בו נשפטו נמצאת ללא פגם ביחיד עם נשמת כל ישראל. כך הוא יכול לפעול פה בעולם הזה ולהשרות קדשה גם על האיברים שפגם בהם.

כח האחדות

הדברים קשורים לפרשה שלנו כմובן. למדנו בפרשה הקודמת על חטא העגל וראינו עד לאן הגיע עומק הפגם שנוצר בעקבותיו, איך נפלו בני ישראל מאותה מדרגה גבורה של מעמד הר סיני, כאשר אחד בלבד, למקום הנמור של פירוד ועובדת זרה. כשהשייא של כל העני היה أول, כששבט לוי, שלא חטא בעגל, יצא להרוג באחים החוטאים. בכל אופן, משה רבנו אומר לעם "אתם קפאתם קפאה גָּדְלָה; ועפָתָה אֲלָה אֱלֹהִים אֲכַפֵּה בְּعֵד קְפַתְקָם". משה רבנו עולה בפעם השלישייה להר סיני לארבעים יום וארבעים לילה ומוחפש דרך של תשובה, של תיקון לעם ישראל על מנת להחזיר אותם אל המצב של לפני החטא. لكن אמרו חז"ל, לא חטאו ישראל בעגל, אלא כדי להורות תשובה לרבים. אמר ה'נתיבות שלום', "הברורה הטובה שבשר להם משה ברdetnu מן ההר, כי הקב"ה נערר לבקשתו שחתא העגל לא יתייחס אל הכלל ישראל להיות נחشب שהכל חטא, אלא חטא של כל יחיד ופרט בפני עצמו, אבל הכלל ישראל נשאר בצדクトו, ומכך זה נתפייס הקב"ה עם ישראל" (ב"ש ויקהַל). זה המשמעות שהפרשה פותחת במילים, "זַקְפֵּל מִשְׁהָ", מילים שנאמרו מיד ברdetnu מן ההר. משה מביא להם את החידוש הזה שיש עולם של כל ישראל אשר לשם לא הגיע החטא. מה הוא עשה? הוא מקהיל אותם, מחבר אותם, מאחד אותם ובכך האחדות הזאת אפשר להשרות שוב קדשה על עם ישראל.שוב עולה מהלימוד שלנו עד כמה חשוב האחדות עם ישראל, חשובה מבחינות הכלל ו מבחינת הפרט. כל אחד מתנו יוכל לעמוד בפרק, לעמוד בתלאות העולם הזה, בנסיבות ובעבודה הרוחנית, ללא החיבור לכלל ישראל. המילה 'ויקהַל' שווה בגימטריה למילה 'מקהיל', להורות שהתקలות בכלל ישראל יכולה לטהר את היחיד כמו שמקהיל מטהר אותו. אמר הרב שליט"א, המשמעות של 'ויקהַל' שצרכיך לאחד, לכטב, לחבר. תמיד כאשר יש קטלוג על עם ישראל, הפעולה הראשונה זה להיקhal ולעמוד על נפשם. כמו שאמרה אסתר במגילה "לֹךְ כְּנָס אֶת-כָּל-הָיּוֹדִים הַנִּמְצָאים בְּשׁוֹשָׁן" (אסתר ד' ט"ז). ההיקhalות והכינוס מייצרות את הכח הדרושים לטפס חזרה מעלה אל הקדשה.

המשכן והשבת

משה רבנו הקהיל את העם לצורך הקמת המשכן, הסימן המובהק שאכן נסלח ונຕפער עזון העגל והקב"ה

פרשת ויקהיל

רוצה לשכן בתוך בני ישראל. אבל לפני שמהחזר שוב על כל פרטיו עשיית המשכן, הוא פותח את דבריו במצוותם של שמירות השבת. קודם כל כדי להזכיר ולומר לבני ישראל שאף על פי שמלאכת המשכן היא קדושה וחביבה כל כך, שלא יחויבו שמותר לחלול שבת בעבורה. גם המשכן וגם השבת הם הכלים הרוחניים להקהיל את עם ישראל ולהבראותנו עם שורשינו הרוחניים. היום, כאשר המשכן נסתר מעתנו ואין לנו בית מקדש, יש לנו את השבת. וננסה לראות ולהבין מנקודת מבטו, ולעומוד על הקשר העמוק בין המשכן והשבת.

אומר אור החיים הקדוש, כתוב שעבודה זרה כאילו עבר על כל התורה כולה. עם ישראל עכשו צריך לתקן את כל תרי"ג המצוות. איך עושים את זה? ע"י השבת, כי אמרו חז"ל שככל השומר שבת כאילו קיים את כל התורה כולה. גם כתוב, "כל המשמר שבת ההלכתו אפילו עובד בעבודה זרה כדור אונוש מוחלין לו" (מסכת שבת ט"ז). זה הכה המופלא שיש בשבת. כתוב ברמב"ן, "שהשבת היא מקור האהבה שבין קובל"ה לישראל, ובמקום של אהבה אין שום חטא ופשע, שעל כל פעעים תכסה אהבה" (רמב"ן, פרשת פנחס).

לי"ט מלאכות

שמלאכת הקמת המשכן אנו לומדים את כל היסודות של הלכות שבת. לומדים מכאן את לי"ט המלאכות אותן מצוים שלא לעשות בשבת. מה זה מלאכה? מה זה לא מלאכה? אומר הרב שליט"א, זה לא בדוק לפי היגיון. היינו חשבים שאם מישחו עובד בקייטרינג ומגיש כל היום אוכל ועובד קשה, זה נקרא מלאכה. או אם מישחו מחליט דוקא בשבת להעביר את ארון הספרים הכבד שלו מצד אחד של הבית לצד שני, זהוי מלאכה. אבל אם אחד זורק קליפה של אגוז מהחלון של ביתו לרחוב, מרשות היחיד לרשויות הרבים, בשבת, אז הוא חייב סקילה על זה? זאת מלאכה? כן! בעשיית פעליה פשוטה זו, הוא עבר על לא עשה' מלאכה בשבת.

התורה היא הקובעת מה זו מלאכה. צריך ללמד מההתורה. בעשיית המשכן מופיעות כל המלאכות שההתורה הגדרה כמלאכות. לפי זה יודעים איזה מלאכות אסור לעשות. יש אבות מלאכה ויש תולדות מלאכה. האב זה העיקר והתולדה היא מה שדומה לאב. למשל 'קוצר' זה אב מלאכה. 'קוצר' היא אחת המלאכות להכנת הפנים שהיא במשכן. לעומת זאת, 'תולש' זה תולדה. כלל, כל פעולה שמשמעותה צמיחה זה תחת מלאכת 'קוצר' ומכך יוצאות הרבה הלכות שבת נוספות. שוב, הדבר דורש לימוד עמוק מוכלו. מי שרצה להתחבר לאור הגידול של שבת חייב להכין את הכלי הדרושים.

הכנה לשבת - מחשבה

כתב על המלאכות שעשו בצלאל בהכנת המשכן "לעשות, בכל-מלאכת מפחשבת". מסביר הרב שליט"א, שבת גם היא נקראת מלאכת מחשבה. צריך מחשבה בהכנה לשבת. הביט אחד של ההכנה הוא הצד היותר מעשי. למשל, אם אדם רוצה לפצח אגוזים עם אבן בשבת, הוא צריך לחשוב מראש, לפני השבת, על האבן כדי שלא תהיה 'מוקצת' ויכול להשתמש בה. הוא לא יכול בשבת עצמה לקחת כל אבן מזדמנת ולהפוך אותה לכלי לפיצוח אגוזים. עצם המחשבה שלו על אבן מסוימת לפני שבת, משנה את הסטאטוס שלה 'מוקצת' למפתח אגוזים. זה כה המחשבה של היהודי. אלא שיש עולם של הלכות, איך להכין את עצמנו והסבירה שלנו, לשבת.

הביט נוסף בעניין הכנה לשבת במחשבה, צריך לחבר את כל מעשינו בששת ימי החול, לשבת. חז"ל אמרו, "מי שטרח בערב שבת - יאכל בשבת. מי שלא טרח בערב שבת - מהיקן יאכל בשבת" (מסכת ע"ז א'). צריך הכנה לשבת עוד מיום ראשון. لكن קוראים לימוט השבוע, אחד בשבת, שני בשבת... מזכירים את השבת בשמות הימים. המודעות והמחשבה שלנו בכל מעשינו ביום החול צריכות להיות מחוברות לשבת.

השבת במדבר

פרק ו' יקהל

במדבר, גם במשך כל השבוע עם ישראל היה במצב שמיימי, לחם שיורד מן השמיים, באර שנוסעת אחריהם, ענני כבוד, גילוי השכינה ועיסוק רק בדברי קודש. בפרט כשהעסקו בבניית המשכן, זה היה ממש מעשה בראשית, מעשה מרכבה. מtower ששת הימים שכל הריכוז היה במרכז הקדושה של המשכן, נכנסו לקדושה של שבת - אין לשער איזה שבת זאת היתה!

אומר הרב שליט"א, יש כלל אחד דבר שהיה קיים בעולם, הוא קיים לעולמי עד, ותלו במעשייהם של בני אדם וכוכנתם, כך יכולתם להתקשר לאוטו המקום. כמו מה שדברנו על ההתקשרות לאוטו מקום רוחני שנקריא 'כל ישראל'. אם מישהו רוצה להתקשר למה שהוא במעמד הר סיני, הוא יכול להתקשר למעמד הר סיני. בכל שבת יש את אותו הכווצ' שהיה בשבת המיחודה שהיתה בזמן עשיית המשכן, וניתן בכל שבת להתחבר לקדושת השבת ההיא.

הנשמה בשבת

יש שלושה דברים שקשורים זה זהה - קב"ה, אוריותא וישראל. יש חמישה מדרגות לנשמה, אף לצורך עניינינו בדבר על השלוש הנמנויות יותר - נפש, רוח, נשמה. הרב מרוזין אומר שהנשמה זה בבחינת הקב"ה - בגלל שהנשמה זה חלק אלוקי ממעל, הנפש זה בבחינת האדם היישראלי, והרוח זה בבחינת התורה. הרוח של התורה מקשרת בין הנשמה לנפש, בין הקב"ה לישראל. אומר הרב שליט"א, מי שרוצה להתחבר לבורא עולם חייב לעשות זאת באמצעות החוליה המקשרת - דרך התורה הקדושה. זה לא מספיק, כמו שחושבים רבים בדור, רק הבורא ואני. זה כמו שולחן עם שתי רגליים. חייבת להיות רגאל שלישי - החוליה המקשרת - התורה.

שבת זוהי ההתגלות השלמה של הנשמה - זה נקרא נשמה יתרה. ביוםות החול יש לנו רק חלק קטן של הנשמה. בשבת זאת תוספת שהיא העיקרי של הנשמה. אבל אפשר לנחות מהנשמה גם ביוםות החול כאשר מחברים אותה לנשمة השבת. מה שאמרנו קודם, המודעות שלנו ביוםות החול צריכה להיות מודעות של הכנה לשבת, של חיבור כל ענייני החול אל השבת.

כלים לאור

כל העיסוק שלנו בעבודה הרוחנית זה בהכנות כלים לנשמה הכללית של עם ישראל, כדי שנזכה לפחותה. בבניית המשכן, בתרומה למשכן, מגלים את כל הנשמות. כל אחד הביא את תרומתו, את החלק המיחודה שלו.

עם ישראלאמין היו נשות גבירות מואוד, אבל כשיצאו מצרים היו עטופים בהרבה קליפות, עד כדי כך שאי אפשר היה להכיר בהבדל ביניהם לבין המצרים, "הלו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה". כשיצאו מצרים התחליו להתגלות הנשמות שלהם, אבל זה אורותם בעלי כלים. לא היה להם את הכלים המתאימים בשבייל לקבל אורות כאלה גדולים. לכן, מסביר הרב שליט"א, מיד אחרי קבלת התורה, עשו את העגל. הערב רב אמרו, אין לכם כלים, בואו נעשה לכם כלים. יש מקצת הגון במעשה העגל, לא שח"ז אנו מצדיקים את זה, אבל העניין דורש התבוננות.

הקב"ה ברא את העולם כדי להטיב לנבראיו, לתת להם שפע גדול, שפע רוחני. יש כלל - "השפע שופע כשהוא משפייע". השפע נוצר כאשר האדםוצר את זה לעצמו. נדמה לו שיש לו שפע... נהייה מילונר... מילוני... אבל, זה נוצר - אין זה שום תעונג. אין זה שפע. שפע זה לא נקרא שיש לי הרבה זהב. הגمراה קוראת לזה עכבר ששוכב על זהב, הולך לנוח על דינרים. זה אותו הדבר בשביילו כמו לשכב על אבניים. יש אנשים כאלה - יש להם הכל אבל הם לא נהנים ממש דבר ואף אחד לא נהנה מהם. זה הכל רק דמיון.

הקב"ה רוצה שהיה תעונג גדול, لكن צריך רצון לקבל את השפע, זה הכל. אדם נהנה מאכילה כשיש לו כלי, כשיש לוatabon. הוא אוכל לפי התאבון. הכל' של הקבלה זה הרצון לקבל. כפי שמסביר 'בעל הסולם' ב'הקדמה לספר הזוהר', כל התוכן של הבריאה, כל התוכן של הנבראה שהוא יש מאין, זה הרצון לקבל שלו. על זה כל העבודה. הקב"ה ברא וגעה בעולם, צריך לעבוד. עבודות השם זה איפה שיש יגעה.

פרשת ויקהַל

היגיינה העיקרית של האדם זה לא הדעה שהוא מודיע, אלא זה ההליכה נגד הטבע שלו - הוא רוצה לקבל והוא צריך להפוך את זה להשפעה. הדבר קשה עוד יותר כשהוא לא יכול לפרוש מבלבם. למשל, הכהנים בבית המקדש היו אוכלים בשר, זה היה עיקר האכילה שלהם. הקורבנות היו הבשר הכי חשוב. העבודה של הכהנים הייתה לא להנות מזיה, אלא לאכול את זה בגלל שזה מצוה וזה עשו בחת רוח ליזכרנו.

אורות בלי כלים

מסביר הרב שליט"א, בחטא העגל הערב רב אמרו, יש לכם אורות בלי כלים. יצאתם מצרים, פתאות הקב"ה נתן לכם אור גדול ואתם לא מוכנים. לא עברתם שום הכשרה לכך. לכן כשאתם שומעים את 'אנכי' השם אלקיך' במעמד הר סיני, הנשמה שלכם יוצאה. אין לכם כלים להחזיק את הנשמה. הכלים זהה הגשמיות, מה שייותר גשמי זה כלפי יותר גדול לקבל שפע רוחני. אתם תעבדו את העגל, תהיה לכם גישה זרה גם נקראת عمل. יהיה לכם יצרים גדולים, אגאים גדולים ואחרי כן תתגברו על זה והוא יהיה לכם כלים לעובדת השם.

אבל הכלל הוא שלא adam מחייב מה טוב ומה לא טוב בשביבלו. חז"ל אמרו על הפסוק, "אִם וְבָהָמָה תֹּשִׁיעַ ה'" (תהילים ל"ו ז'), אלו אנשים שהם מלאים בדעות לבני אדם ושמיים את עצם כבבמה לעבודת השם. האדם החכם, מבין שיש לו דעה, אבל כשהוא בא לעבוד את השם, הוא עוזב את הכל בצד, הוא עושה את עצמו כמו בבבמה ואומר אני הולך בצדדים לציפוי השם. אני לא עושה מה אני רוצה לעשות, מה שהשכל שלי מבין - לא אני הוא העושה, הקב"ה עושה את הכל, ואני כמו בבבמה שמובילים אותי. צריך ללמד אויר לעבוד נכון.

ישנה תופעה לא פשוטה בדור שלנו. אנשים רוצים רק אורות, בלי כלים. זה לבדוק מה שבღען הרשות רצה. הוא אמר "פֶמֶת בְּפֶשֶׁי מוֹת יְשָׁרִים, זַתְהֵי אֲפָרִיטֵי בְּמָהוּ" (במדבר כ"ג י'). מצד אחד, הוא רוצה להמשיך את עולם התאות השפל שלו, להיות עם הארון, לעבוד עבור זרה, כספים וקהלות, ומצד שני הוא רוצה עולם הבא כמו של ישראל. הוא רוצה להמשיך להנות מהכלים הפוגמים של עולם הטומאה ולזכות בעבורם באורות הגודלים של הקדשה. זה פשוט לא עובד! זאת החקוקות של הבריאה. אם אני רוצה להמשיך לקבל את האור, המילוי, השמחה, אני מחויב לפעול בהתאם לחוקים ולהקין את הכלים המתאימים לכך.

תלמידו של הבעש"ט

ידע הסיפור על רבינו דוד ממילב, תלמיד מסור של בעל שם טוב. הבעש"ט היה זוקק לין להבדלה. התלמיד רצה שזה יהיה לין משובח. הם היו ברוסיה ובהונגריה היה לין שכזה. הוא טרח ונסע למקום שבו בוצרים את הענבים המשובחים. הוא פיקח על כל שלב, לא עצם עין. סגר את זה הרמתית ונסע בחזרה. כשהגיע, נכנס בשמחה אל הבעש"ט והודיע שהביא לו לין כשר ומהודר. הבעש"ט יצא אליו לקבל את פניו ה"אורח". בדיק עבר שם גוי אחד, מהמפיקים של הממשלה המקומית ושאל מה יש להם פה. הוא רוצה לבדוק, הכנס את היד, הרים את ה"יין"... וויתר אי-אפשר היה לשחות את ה"יין" (הלכה - אם גוי נגע בין לא מבושל ה"יין" הופר לין נסר ואסור בשתייה).

התלמיד התחל לבקש - כמה אני טרחת, מה חטאתי? מה היה חסר שנגרם לי? צזה מפה נפש? אמר לו הבעש"ט, אתה כל הזמן התפלلت שהעבודה שלך תהיה עבודה, שהשומרה שלך תהיה שמירה ואתה שמרת... אתה עשית... אני העושה, אני ואני. במקום להגיד פשוט - הקב"ה עשה שהיה זהה היה מהודר ולא יהיה שום פגם. צריך להבין שהכל רק מהקב"ה, הוא עושה הכל. אומר הרב שליט"א, אנחנו צריכים לעבוד עם השכל בחיים, לא להיות טיפש. אבל כמשמעותם עם החכמה למעשה, צריך לעבוד רק כי זה ציפוי השם. הרבה חכמים נכשלו כי עבדו עם החכמה שלהם עד הסוף. אפילו בתפילה אנחנו אומרים 'שם שפט תפתח'. אתה אפילו תפתח לי את השפטים.

פרשת ויקהֶל

הטעות של הערב רב

זו הייתה הטעות של הערב רב ואלו שהלכו אחריהם, לחשוב שהם יכולים לעשות כלים. עם ישראל אמרו 'נעשה ונשמע'. הקב"ה אמר 'ויקחו לתרומה'. לי תרומה, הכל לוי, אז קיבלו את הכלים הנכונים. הכלים האמיתיים הם כלים של השפעה, כלים של אדם העסוק בנטינה לזרול, כשהנטינה הגבוהה ביותר היא עשיית נחת רוח לבורא, עשויה לשמה, לשם שמים. בפרשה הזאת מקבלים את הכלים איך לעובד את השם. יש אורות גדולים שקיבלו ביציאת מצרים, יש אורות גדולים שקיבלו במעמד הר סיני, עכשו ציריך לעשות כלים בכך לקבל את האורות האלה.

זה כניסה הנשומות של כלל ישראל, להשיכן כל נשמה במקומה. הרוי כל יהודי הוא משכן, "ויעשו לוי מקדש; ושבנתי, בזאתם", בטור כל אחד ואחד. ציריך כל אחד להיות מוכן, אבל אין לכך ביד אדם אחד לעשות את המלאכה, רק אם הוא כולל את עצמו בטור כלל ישראל. לכן המלאכה של עשיית הכלים זהה לכל אחד מביא את החלק שלו וזה מctrף לעשיית המשכן. כך גם היום, כל אחד צריך לבדוק איפוא התרומה שלו, מה הוא עשו למען כלל ישראל. איך הוא מחבר את החלק שלו לשלהם. כיצד הוא מכין את הכלים שלו להשראת הנשמה.

דעת ובלבול הדעת

לפנינו סיום, יש לנו עוד חשבון קטן עם הערב רב. כתוב "זַיְקָהֵל מִשְׁהָ, אַת-כָּל-עֲדַת בָּנֵי יִשְׂרָאֵל". 'עדת' זה אותיות 'דעת'. ידוע שעיקר עניין הгалות, עיקר המצב של החטא, הוא הסתלקות הדעת. כמו שכותב "גָלָה עַמִּי, מִבְּלִי-דָעַת" (ישעיהו ה' י"ג) וסוד הגאולה הוא "מְלֹא כָּאָרֶץ, דָּעָה אַת-הָ", פ"מ, ל"ם מקבאים" (ישעיהו י"א ט'), בסוד התפשטות הדעת).

כתוב בתהילים על חטא העגל, "זַיְמִירְוּ אַת-כְּבָצֻם; בְּתַבְנִית שֹׁוֹר, אַכְלֵל עַשְׁבָּ" (תהילים ק"ו כ'), לرمז שבחטא עם ישראל נפלו לגmary ממידת הדעת ונהייו כעגל וכשור אוכל עשב. לכן משה רבנו אומר, "אַת-כָּל-עֲדַת בָּנֵי יִשְׂרָאֵל", להורות שבמעשה ההתקלות הוא מшиб להם את הדעת שאבדה מהם. כבר אמרנו בפרשיות הקודמות שימושה רבנו הוא בבחינת דעת ולכך הוא שיכול לעשות את זה. כתוב על כל מי שעסוק בעבודת המשכן שהוא שם מלא אותו ב"רוּם אַלְקִים, בְּתַכְמָה וּבְתַבּוֹגָה וּבְדָעַת". המשכן הוא המקור להשפעת הדעת לכל ישראל, שם המקור לשפעו של הכל. לכן גם המשכן הוא העדות לכך שנຕפר חטא העגל.

אבל מי גרם לאובדן הדעת הקשה זהה? הערב רב. כתוב אצל האר"י הקדוש בעניין בלבד, שב' האותיות הראשונות של בלבד ובלעם הן בלבול. זאת אומרת שקליפות בלבד ובלעם היא שהכניסה את בלבול הדעת בישראל. אומר הנבויות שלום, "מקור הקדוצה הוא בהירות הדעת ומוקור הטומאה הוא בלבול הדעת" (ב"ש פרשת ויקהֶל).

לכן גם החזרה פעמיים על כל פרטיו עשיית המשכן. בפעם הראשונה, בתרומה למישכן כתוב, "זָבַר אֶל-בָּנִי יִשְׂרָאֵל, וַיִּקְחֵוּ-לִי תְּרוּמָה: מִיאת כָּל-אֲישׁ אֲשֶׁר יִזְבְּטוּ לִבּוֹ, תַּקְחוּ אַת-תְּרוּמָתִי". מיאת כל איש, גם בני ישראל וגם הערב רב שנלווה אליהם. ואילו בפעם השנייה כתוב, "זַיְקָהֵל מִשְׁהָ, אַת-כָּל-עֲדַת בָּנֵי יִשְׂרָאֵל... קְחוּ מִאֱתָקָם תְּרוּמָה", רק בני ישראל יתנו תרומה עכשו. אחרי מעשה העגל, מי שנוטן את התרומה למשכן זה רק עדת בני ישראל, ללא הערב רב.

אנו לומדים שציריך לבדוק את מעשנו ולראות האם נעשו בדעת נקייה, ללא המעורבות של קליפות הערב רב שבתוכנו. כל אחד מתנו חייב לזכור את דעתו מהשפעות חיוכניות ולראות שכל מעשינו יהיו נקיים ולשם שמים. כך אפשר להקים את המשכן ולהקhill את כל הכוחות הטוביים ששוכנים בתוכנו.

**הפרשה מוקדשת לרפואת גבריאל יהונתן בן איבון, ניר בן צילה, דנה בת רותי, אילין שילה
בת מרגרט, יהודית בת דושי, ענת בת דושי בטור שאר חולן עמו ישראל**

פרשת ויקהַל

"מודעות" - מרכז רוחני לקבלה

רחוב אוחוה 24, תל אביב

03-5100587

הקוֹף, התוֹר וְהשְׁבָת

"למה התוֹר זהה לא זו?"

מה מונע מהאדישים שבהתחלת להתקדם?

"רטנו אנשים שעמדו בסוף התוֹר הארוך. ברוסיה שלפני נפילת מסך הברזל תורים ארוכים היו עכין بشבגרה, על כל דבר פועלו הוצרכו אנשים להמתין לתורם, והתורים הללו היו בהחלט לא קצריים. הוצאה רוחה בזמןנו, שאחד האנשים התקופף בכך לקשר את שורך בעלו, אחריו בעמד אדם שחשב שכאן יש תור לחלקה כלשהי, וכך נוצרה הסיטואציה בה פתחנו. לאחר דקotaות ארוכות של תשיסה בסוף התוֹר, החליט אדם מעשי להתקדם בראש התוֹר ולשאול למה מחכים (בישראל שואלים: מה מחלוקת...?) העומד בראש התוֹר משך בכתפיו: "עמדתי לרגע ולפתע נהייה תור". "אז מדוע איןך הולך?" תמה השואל, והראשון תמה על עצם השאלה: "ללכת? עד שנהייתי ראשון בתורה...!"?

*****

שבת. אחת המצוות העיקריות והבסיסיות ביותר בתורתנו, שחז"ל הפליגו רבות במעלת השומר אותה. מיד עם תחילת הפרשה מלמדת התורה "ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת-שבתון לה"." התורה אינה כתובת כאן שבת הוא יומם קדוש, אלא "יהיה לכם קדש".

במה מתבטאת קדושה זו? עוד צרים להבין: ל"ט מלאכות חולין נאסרו בעשייה בשבת, שלושים ותשע פעולות יסוד המכילות בתוכן את הבסיס לקיום האדם בעולם, בינה: חירישה, זרעה, אריגה, אפייה, בנייה וסתירה ועוד. מדוע בעצם צרים אלו לשבות מעשייה فعلתנית? מה רע בביטול ארוחה טובה ביום השבת, או הזדמנויות מצינית לבנות פרגולה בחצר?

יודעים מה? לשלוח הודעה טקסת. מה הבעה...? או שם ביערות, נמצא קוֹף קטן המהווה אתגר לצידים. קוֹף זה, זריז ומהיר משאר הקופים, קשה לבלוד אותו בצד רגיל כשר החיות, אך דוקא בשל נדירותו הוא מבוקש מאד. והנה, גילו הצידים דבר מעניין מאד, קוֹף זה מוקן לעשורת הכל, אבל ה-כ-ל, בכך לא יכול מנת אורץ מבושל... לא ברור כיצד טעם הקופיף אורץ לראשוונה (אלא אם כן יתברר שהוא נולד בפרס...),

אך עובדה זו עמדה לצדדים של החפצים בו. מכאן והלאה הם החלו לחשב כיצד לתרום נתון זה לטובתם והתברר להם דבר נוסף מדהים: הם הכינו אורץ חם מדיף ריח מגירה, הכניסוו בכלים שאוטם קיבעו לאדמה, למעליה פתחו בו חור צר במיחוד, המתוכנן בצורה כזו שרק כף ידו של הקופיף תוכל להיכנס, ואך ורק במצב שהוא פתוחה. הניחו הצידים את מוקש הארץ בסביבת גידולו של הקופף והמתינו. שבת קדש "לנו?"

העובדה - משחררת או כובלת? הקופף שהריicht את המאכל האהוב עליו ביותר לא המתינו שנייה נוספת, דילג וקיפץ וטור שניות הגיע למתקן המיעוד. את כף ידו תחבק לתוכו החור שגילה, קפץ את כף ידו כשבתוכה אורץ חם מלאה החופן, וניסה להוציא את היד. אבל אז גילה שהדבר בלתי אפשרי... היד

פרק ו' יקהל

הקפוצה כבר לא יכולה לצאת מהחור הצר.

הצדדים התקרבו מאחור בלט, פחדו שמא הקוף יברח מידם, אבל הקוף לא חשב לרגע להתייאש ולעוזב. עד שהוא הגיע לאורן...?! משך את ידו בכח, ניסה לנתק את המתקן או לכל הפתוח את המכסה, ומאומה לא עדר.

הצדדים במרחיק הגיעו ממנה, והקוף מילל נואשות, אבל את האורן אינו עוזב! וכך, כשהcopied ידו הקמורה מלאה בתעוג החביב עליו, בלבד הקוף כשתאוותו בידו ואינו נהנה ממנה מואמה.

שמירת שבת, מבארים חז"ל, נעודה למטרה אחת ויחידה: להעניק מנוחה מושלמת לנשנתנו מטרדות החולין וחוי היום יום. משומן כר, כלל פעולות החולין שمبرאות את היצירה, העשייה, המירוץ אחר ההספקים וניצול הזמן, כל אלו פוגעים ביכולת לחוש מנוחה אמיתית מטרדות הזמן ושחרור איכוטי מכבל העובדה ל-24 שעות בכדי לצבור כוחות נשף להמשך החיים.

אשר על כן, אסורה התורה כל פעולה ומלאה שתפקידם ליצור ולעשות דבר חדש, משומן שעשייה כזו שיש בה משומן חיבור לעשייה של כל ימות החול, מונעת מהאדם את מנוחת הנפש והשלווה לה הוא זכות לצורך אגירת כח נפשי. קידוש יום השבת נועד לפחות עבורהנו.

קדוש היא "לכם" שבת המלכה.

***

אדם יוכל לשולט על עצמו ולא להיות משועבד לעסקי החולין, מרוויח שלא יהיה מצב הקובל אותו להרגלים המזיקים לו, אך אינו יוכל לעוזבם. כמו הקוף שאוחז באורן ומסרב לעוזב. עשיית מלאכה בשבת בטענה שכך מנצלים זמן 'מיותר', כמו כעומד ראשון בתור ארוך בו אין מחלוקת מואמה...

ויצאו כל עדת בני ישראל מלפני משה (ל"ה,כ)

בשאלת השאלה:

בני ישראל יצאו קודם שנtan להם משה רבנו רשות לצאת. וקשה, הרי למדנו שאין רשות לתלמיד ל יצא מרבו, אלא רק לאחר שרבו יתן לו רשות ?!

עונה ה'אור החיים' שלושה תירוצים :

тирוץ ראשון:

בני ישראל הבינו את דברי משה "קחו מאתכם תרומה", כאילו נתן להם רשות ללקת, ורק כאשר ראו שמשמש לדבר אליהם, הבינו שהם צריכים עוד לעמוד.

тирוץ שני:

מגודל אהבת בני ישראל את המצווה, מיהרו ולא חיכו לקבל רשות ממשה ללקת.

тирוץ שלישי:

בני ישראל הקדימו ומיהרו, כי חשו שםשה רבנו, שהוא עשיר, יתן את הכל משלו.

פרק ו' יקהל

איך מתגברים על כעס גם שראוי לכעוס? לאחר חטא העגל מבקש משה באריכות את הקב"ה לסלוח, ומענה הקב"ה "פנוי ילכו והניחותי לך", צריך פשוט להמתין, לשתוק.

איך זוכים לסייעת דשמיא? אומר דוד המלך "עדכנו ומגיבינו הוא כי בו ישמח ליבנו", כאשר השמחה היא בה' זוכים לסייעת דשמיא. (רבנן י.ק.)

"אם תшиб משפט רגליך" (ישעה, נח, יג) יהודי צריך להשתדל שעבודת ה' שלו לא תהיה שגרה - למצאות אנשים מלומדה, אלא "כל יום יהיו בעינך חדשים" (הרבי מקוצק)

אליה הדברים אשר צוה ה' לעשות; ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי (לה,א)

אליה הדברים אשר צוה ה' לעשות; ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי

יש לעיין, הרי רוב מצוות השבת הן מצווה לא עשה, ואם כן מדוע התורה אומרת "אשר צוה ה' לעשות" לכאורה התורה הייתה צריכה לכתוב "אשר צוה ה' לא לעשות", או בדומה לזה?

עוד יש לעיין מדוע התורה מצויה ש"ששת ימים תעשה מלאכה", וכי חייבים לעבוד בכל ששת ימי השבוע כדי לקיים את מצוות השבת? (ועיין רש"י על אתר מה שתרץ).

ונראה לתרץ לפי הגמרא בקידושין לט': שם נאמר שם ישב ולא עבר עבירה נוטנן לו שכר בעושה מצווה. מפרשת שם הגמרא שהכוונה היא שם בא לפניו דבר עבירה והתגבר על יצרו ולא עשה אותה אדי נוטנן לו שכר כאילו עשה מצווה. על דרך זו אומרת הגמara במסכת יומא (פו:) שהדרך לדעת אם החוטא חזר בתשובה שלימה היא שאם הגיעה לפניו אפשרה לעبور את אותה העבירה ולא עבר עליה, אדי אנו רואים שחזר בתשובה. ודאי שככל האמור הוא דוקא כשהיתה לו תאוה לעبور והתגבר.

על פי הנ"ל אפשר להסביר גם את הפסוק בפרשטיינו. מי שעבוד כל ימי השבוע ויש לו רצון להמשיך לעבוד גם ביום השביעי - בין אם הסיבה היא כלכלית ובין אם מסיבה אחרת, אדי כשהוא מתגבר על יצרו ולא עובד ביום השביעי נחשבת לו שביתה זו מצווה בפני עצמה. لكن אמרת התורה "אשר צוה ה' לעשות" - שבביתה בעלי מלאכה בשבת היא העשויה הרוחנית הגדולה ביותר. כמו כן, שביתה בשבת מקבלת את מלא ועוצמתה כאשר היא נעשית ב"שב ואל תעשה" - הרי פשוט שאדם שאינו usable במשך השבוע אין לו קושי להמשיך בכך גם בשבת, וזה כוונת התורה באמירה "ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי תשבות" ...

יקהל משה את כל עדת בני ישראל... ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש (לה,א-ב)

mobaa_biklukot_shmuoni_preshat_yikhal_ratzon_tach: "ויקhal moshe, rovotino b'ali' agada omrim, matmilaht torah vud sofeh ain ba presha shanamar barasha v'yikhal ala zat belbad. amar kabbah, usha lek kholot gedolot v'drash lefneihem beribim halchot shbat, cdi shilmedo mmer dorot ha'avim laekhal kholot b'khol shbat v'shet, v'shet,

פרק י' ויקהיל

ולכeness בבתי מדרשות ללימוד ולהורות לישראל דברי תורה, אסור והתר, כדישיהאשמי הגדול מתקלס בין בני".

ה"חتم סופר" מביא את דברי המדרש, שבשעה שהחכם יושב ודורש, והעם שומעים, מוחל הקב"ה עוננותיהם של ישראל. ומדקדק ה"חتم סופר", כיצד יתכן שמחמת מצוה כה קלה של שמיית דרשה בבית הכנסת מוחל הקב"ה על כל עוננותיהם של ישראל!? עוד דקדק ה"חتم סופר" בלשון המדרש 'והעם שומעים', וכייתקנשה החכם ידרשו העמלא ישמעו?

ובאר: המדרש מדבר כאן על פשוטי העם, בליל שבת קוראים הם את כל המודעות בלווח, ובין המודעות הם מבה ינים במודעה: "...בשעה פלונית ידרשו חכם פלוני בהלכה ובאגדה". כתע עשייה מהחשבון: מהאגדה ודאי נהנה, אך מה לעשות, לפני האגדה יש קצר הלכה... נו, ניחא, נשב קצר, נשמע איך שזה אומר כר זה אומר כר, אחר כר ודאי נהנה מהאגדה.

על כר שהם יושבים ושומעים בסבלנות את דברי החכם, למרות חסר הבנתם בהם, ודאי מגיעה להם מחילת עונות.

לכן, ודאי חשוב מאד שלא בעיר חלילה את השבת בין כר וכסת, אלא נלק לבית הכנסת ונשמע את הדרשן, אפילו אמלאנבון, מחילתענות ודאיישכאן.

ומוסיף על כר ה'תפוחי חיימ': 'ויקהיל' הם ראשית תבות - 'וביום השבעי יהיה לכם קדש', מדוע? מפני שעל ידי ה'ויקהיל' - על ידי שבאים אנשים לשם עת הדרשה, 'יהיה لكم קדש' - על ידי כר הופכת השבת ל'קדש'

ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתוון לה' (לה,ב)

בתלמוד ירושלמי (מסכת שבת פרק ט"ו) מובאים דבריו של רבי ברכיה בשם רבי חייא בר בא, שאמר: לא ניתנו שבתות וימים טובים אלא לעסוק בהן בדברי תורה!

ובמשנה ברורה (סימן ר"צ ס"ק ז') הרחיב וביאר שלא ניתנו שבתות וימים טובים לישראל אלא כדי לעסוק בהם בתורה מפני שבכל ימות החול טרודים האנשים במלאכתם ואין להם פנאי לעסוק בה כראוי, לפיכך - כתוב ה"משנה ברורה" - אסור לאדם לפנות עצמו מדברי תורה ולקבוע סעודתו בשעה שדורשין בבית המדרש דברי תורה ברבים, אלא יקדים את סעודתו או יאחר אותה.

ומכאן - מסיים ה"משנה ברורה", את דבריו - תוכחה לאותם אנשים שמטילים בעת ההיא בשוקים וברחובות... וכי אפילו סעודת שבת שהוא אסורה אז מפני ביטול תורה, וכל שכן שאסור לטויל ולהרבות אז בשיחה בטליה!

משל נפלא על כר אמר החכם רבי שלמה שעון:

סבל אחד היה عمل קשה מאד לפרנסתו. בסופו של יום היה שב אל ביתו תשוש, עיף ויגע.

יום אחד בהיותו בדרך לשוב אל ביתו ראה התקהלות גדולה בפתחו של אולם מרכזי שבעיר. מה הדבר?

פרשת ויקהיל

התענין הוביל – מפני מה נדחקים כאן אנשים כה רבים?

מרצה ידוע הגיע לעיר – ענה לו אחד האנשים – פיו מפיק מרגליות והכל משחררים לשמע את מוצא פיו. כדי מאד גם לrk להכנס לשמע את דבריו – ממש נופת צופים!

עמד הוביל בתור וכאשר הגיע תורו נכנס לאולם ותפס את מקומו בכיסא מרופד ונוח.

כעבור דקות מסוימות עליה המרצה אל הבמה והחל לרטק את שומעו בהרצאתו.

הוביל, שיעיפ היה מעמל יומו לא יכול להחזיק מעמד ועוד מהרה עצמו שמרות עינוי ושקע בשינה עמוקה...

קול מחיאות כפיים סוערות עוררו אותו משנתו.

היה נפלא – אמר לו שכנו שישב כסא לידיו – האין זאת?

נפלא... – מלמל איש הכסא היה נוח וגם החימום פעל כיואות...

האם לשם כך באת לכאן? התפלא שכנו – רק כדי לשבת על כסא ולהתחמס מעט...!?

כן הוא גם הנמשל – אמר רב שולמה – הקדוש ברוך הוא נתן לנו מתנה יקרה מבית גנדי ושבת שמה, כדי שנוכל לעסוק בתורה ולהגיע ביום זה למלאות נשגבות. אדם שמכלה את יום השבת בשינה ובשיחה בטילה הרי הוא ממש כאוטו סבל...

וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתו לה' (לה,ב)

בזהג היה ה"חפץ חיים", בבאו בליל שבת לבתו מבית הכנסת בלווית אורחים שהביאו לסעודה שבת, לא היה מזמר פזמון "שלום عليיכם מלאכי השרת", אלא היה מקדים מיד ואת הפזמון היה מזמר בתוך הסעודה.

פעם אחת התארח בבית ה"חפץ חיים" הגאון הצדיק רב יהודה ליב חסמן, רבה של העיר שטוצין, ולימים משגיח בישיבת "כנסת ישראל" בחברון ובירושלים.

כאשר ראה האורח את מנהגו זה של ה"חפץ חיים" תמה לפשר הדבר ושאל: אמר לנו רבינו, והרי שני מלאכים מלאוים אותנו כת, האם אין זה ראוי שנאמר להם "שלום عليיכם"?

אכן – ענה השיב ה"חפץ חיים" – אלא שנצטוינו במצבות הכנסת אורחים, האורח מן הסתם רעב והוא קשה לו להמתין עד שאסיים את זמירותי, ואילו המלאכים אינם זוקים לאכילה ואין סובליהם צער רעב, יכוליהם הם איפוא להמתין עד שהאורח ישיב את ליבו...>.

כל העולה בו מלאכה ימות (לה,ב)

בעיר ברודזאן, עירו של הגאון רב שולמה שבדרון, המהר"ש", נפרצו חומות השבת.

הדבר אירע על ידי ספרים שפתחו את מספרותיהם גם בעיצומו של יום השבת וזאת כדי לספק את רצונם

פרשת ויקהַל

של גוי העיר להסתפר דווקא ביום זה.

הזמן המהרש"ם אל ביתו את כל הספרים פורצ'י הגדר ודיבר על ליבם שייאוטו לסגור את חנויותיהם ביום השבת, ואף דרש מהם לחתום בכתב ידם על שטר התcheinות שackyןvr כר יעשנו.

הסכימו הספרים לדרישתו של הרב אולם בתנאי שכולם כאחד יחתמו על השטר, שהרי אחרת, אם ייסגרו כולם את חנויותיהם ואחדים יפתחו, הרי שאתם יחידים יזכו בכל הלקוחות.

לבסוף הסכימו כולם לחתום חוזך מאחד שנותר עומד במריו.

דע לך – נזף בו המהרש"ם – הרבה דרכים למקומם, ואם לא תאות& להפסיק בחילול השבת לבסוף תיאלץ לסגור את חנותך גם ביוםות החול...! אדם זה היה קשה עורף ולא האזין לדברי הרב. מחתמת סירובו לחתום – לא חתום איש.

כאשר יצאו הנאספים מביתו של הרב ועברו מרחק מה, התמוטט לפטע עז גדול היישר על אותו מרדן מחלל שבת...

כאשר ראו כולם כי כן מיהרו ושבו אל ביתו של הרב, שם חתמו על השטר המחייב אותם לשומר שבת.

ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קודש שבת שבתון לה' (לה,ב)

המפרשים עמדו על הכפל "שבת שבתון". ויש ביארו ביאור נחמד עפ"י מ"ש בשבת (דף סט ע"ב) מי שהיא הולך במדבר ואין יודע מתי שבת, מונה שבעה ימים מיום שנתן אל לו שכךתו ומקדש השביעי בקידוש והבדלה. וכ"פ בש"ע (סימן שדמ). נמצא, שיש שני אופנים של שבת: האחד, שבת האמתי, והשני, שבת להולך במדבר וכו'. וכן פירש רבנו יוסף חיים בספרו אדרת אליהו (פרשת ויקהַל).

ועוד פירש (שם): DIDOU יש שני זמנים, כי כאשר כאן נכנס שבת, אז בארה"ב עדין יום חול. וכש יוצא כאן שבת, עדין שבת בארה"ב. ואמרו במפרשים, אשר בשם ממעל הולכים לפי הזמן של ירושלים עיר הקודש. אך מ"מ ע"פ שבירות של ירושלים יצא שבת, מ"מ עדין ישנה "הארת שבת" למעללה באותה שעה. הנה כי כן נמצא לפי זה שיש שבת שני מדרגות זו למעללה מזו: הראשונה, היא בזמן שבת שבירות של ירושלים. והשנייה, בזמן שהיא שבת במקומות אחרים, וחול הוא בירושלים. ולזה כפל הלשון ואמר "שבת שבתון לה'. עכ"ד.

ודע, שיש מקומות בעולם בקטבים, אשר יש שם חצי שנה יום והמשמש זורחת, וחצי שנה לילה. ובאזור המקומות ישנה בעיה גדולה מפני ההלכה כיצד להתייחס שם לעוני מוצות התלויים ב"זמן" ובכללים לעוני שבת. ונחלקוanza בזאת הדעות. ואשר הנכוון הוא כמו"ש בספר הברית ובתפארת ישראל (פרק א' דברכות), דכל אדם ישער מקום יציאתו שהיה שם עד כה, כמה שעות עברו מאז יציאתו ובכך ישער. למשל יצא ביום ראשון בבוקר אמריקה והגיע בשש שעות, אז יצאלו יחשב כאן חצות. ומעטה ימנה שש כאלו מאות זמן ובשביעי ישבות. וע"ע מ"ש בזאת מוה"ר יוסף חיים בשוו"ת רב פעילים (ח"ב סוד ישרים סימן ד) ובספרו אמר בינה (סימן ב). וע"ע בשוו"ת נחלת לוי (שבת. סימן ד). ובמא"כ בס"ד.

ונמצא לפ"ז, כיון שכל אחד משער את מקום יציאתו א"כ מי שיצא מאירופה והגיע לשםומי שבא אמריקה ובא לשם כל אחד ימצא יצאלו שבת, שונה.

פרק י' ויקהיל

ועפי"ז ג"כ יתבאר הפסוק הנ"ל ע"ד הנ"ל: "שבת שבתון", שכלי אחד זמננו שונה. זמננו של זה לא כזמןנו של זה והכל נחسب "שבתון שבת קודש".

אכן, אין לבן אדם שומר תורה להגיא למקומות כאלה!, כי אכן משבטים אצלו מערכות המצוות כאשר יבין האדם מלאיו. וע' בשו"ת אור לציון למורי ורבי ר' בן ציוןABA שאול זצ"ל (ח"א סימן יד).

ובמדרשו כתוב, שנח היה לו ابن, וידע לפיה מתי יום ומתי לילה. כי בזמן המבול היו יום ולילה ממשמשין בערבובאי. וכשהיתה האבן מאירה ידע כי יום הוא. וכיוצא"ב אצל משה רבינו שכשר היה במרום. כשהלמד תורה שבכתב ידע שהוא יום וכוכו. עיין ברב פעלים שם, ובשו"ת מנחת אלעזר ח"ד (סימן מב) וח"ה (סימן יט). וזה יזכיר לנו לקיים המצוות לתומם. אמן.

שנת ימים טענה מלאה וביום השביעי יתיה לכם קדש (לה,ב)

שואל רבינו יעקב מDOBנא בספרו אהיל יעקב מדוע הפליג הקב"ה דוקא במצוות השבת לקרה "קודש", מה שלא מצינו בשאר מצוות התורה?

והסביר לנו, כי התורה באהה למלאות חסרונו של האדם. אם ירא שמים הוא, ובכל ימות השבוע עוסק בפרנסתו, אך אין לו זמן פנוי לשבת ולהגות בתורה. לזה באהה השבת, ואז זמנו פנוי להגות בתורה בגין מפריע. וכן האדם ההמוני, אשר בימאות השבוע עוסק והוא בענייניו, ואין לו פנאי לטישיל ולאכול ולנוח כדבורי, בשביבו השבת הואazon יכול למלאות כרישו במעדנים, לטישיל ולנוח. אמרו על כך בדרך מליצה, כי כל המועדות בטלים לעתיד לבא חזץ מן הפורים. ומדוע? כי הוא החג היחיד בו אין ביטול מלאכה, ונצטווינו רק לאכול ולשמוח. חаг שכחינו אינו יכול ליבטל...

ומצינו במדרשו תנחותא (פנחס) כי מין אחד שאל את רבי עקיבא, מדוע הנכם שומרים את המועדים והשבת, והלא כתוב "חדריכם ומועדיכם שנאה נפשי", ואין הקב"ה חפץ בזה? ענה לו ר"ע, וכי כתוב "חדריכם ומועדיכם" והלא כתוב חדריכם ומועדיכם! אם הוא בשביל עצמכם שנאה נפשי, אך אם תעשו לשם,ओהב אני אותם!

ובזה גם יש לבאר, מה שאמרו חז"ל (ביצה טו): כי אומר הקב"ה "בני, לו עלי ואני פורע", אם תלו "עלי" לצורכי, ולא לצוריכם, אז אני פורע. אך אם הוא לצורך مليוי כריסכם, אז "עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות", כאשר הוא "שבתך", עדיף שתעתשנו חול, כי איןני פורע לשבת שכך...

והמתיק זאת רבינו במשל נאה. גביר אחד עבד את משפחתו ואת עירו, והלך לדור בארץ רחוקה. לאחר שנים וימים, כאשר מצפה הוא מידי יום ביום לදעת את שלום בני משפחתו וידידי ומקריו, נקלע לאותו מקום הלך עמי אשר מקום מוצאו היה עירתו של אותו גביר. שמחתו של הגביר למראה ההלך לא ידעה גבולה, ומיד יצא הוא לקראתו וקיבלו במאור פנים והכניסו לביתו. וביקש ממנו שישפר לו מעט ממשפחתו ומקריו. אמר לו העמי, כתעת ממהר אנכי לפרשטי, כי זוקק אני לקבץ נדבות ואין עיתותי בידי לשבת ולשוחח אתך. אמר לו הגביר; וכמה מכבץ אתה ליום? נקבה שכרך עלי, ואשלם לך. ובלבך שתשב ותספר לי מהגעשה ונשמע שם. אמר לו העמי, אשמה לקבל את הצעתק, אך קודם שאפתה את פי אבקש ממך כי תתן לי משהו למאכל, משום שכבר ימים שלא בא לפוי מאכל ראוי לשמו. ענה הגביר גם לזאת ברצון, והביא לו ממייט המאכלים והמשקאות. לאחר שאכל ושבע ודשן, הבחן הגביר כי העמי הלא הניח ראשו על גבי השולחן, והכין עצמו לנום מעט. או אז לא יכול הגביר לכלוא את עצמו, והחל מזדעק, הווי נבל! וכי בשビル זה שילמתי לך, והאכלתי והשקייתי אותך? ומה זה העוזת להרדט אחר כל מה שנתקתי לך? ?

פרק י' ויקהיל

כך הקב"ה, נותן הוא לאדם, ממון להוצאות השבת, ואף מצווה להתעג במאכלים מיוחדים לכבודה של המלכה. אך כל זאת בתנאי שיפנה מעיתותיו לעסוק בדברי תורה. אך אם האדם אחר כל זאת מניח ראשו על הכהן, ושוכח מהתחייבותו, אומר ע"כ הקב"ה חודשייכם ומועדייכם שנאה נפשי ה"ו.

לכן ציוו האל, כי שבתון שבת קודש, יהא קדוש הוא לה', ואז ישמח הוא עמו בעוסקינו בדברי תורתו הקדושה. יזכינו ה'.

ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון לה' (לה,ב)

ברש"י: הקדמים להם אזהרת שבת לציווי מלאכת המשכן, לומר, שאינם דוחה את השבת.

משה רבני הכהיל את העם וצוה אותם על השבת, לפניו שצוה אותם על המשכן, כדי ללמד שאין מלאכת המשכן דוחה את השבת. מכאן לומדים אנו גם עניין ל"ט מלאכות שבת, שנאסרו במשכן.

שואל על כך רבי יהודה ליב מפלנאי (מתלמידיו הביעש"ט), ומובאים הדברים ב"שני המאורות": מבין לנו שהצוו עלי שבת היה כדי ללמד על המשכן?_CIDOU, יש לדרש הלכות חג בחג, כלומר לדרש בכל חג במצבות ובדין הקשורים אליו. אף בשבת יש ללמד וללמוד את הציבור הלכות שבת. אולי היה מעמד ההקהל בשבת, ומשםocrה רבני בהלכות שבת, ולא כדי להזהיר על המשכן?

יש ליישב, שהנה, בפסק הקודם אומר רש"י, כי משה הכהיל את העם למחירת יום הכהורים. ואם נאמר שהיה זה يوم השבת, אם כן יוצא שיום הכהורים חל בערב שבת, וזה לא יתכן, שכן לעולם לא יצא يوم הכהורים בערב שבת. שהרי ישנו כלל "לא אד"ז ראש" (שו"ע או"ח סי' תכ"ח ס"א), והוא אומר, שבית דין הממונה על קביעת החדשין, צריך למנוע את האפשרות שראש השנה יצא ביום א' ד' ו'. מדוע? מפני שרצוי להרחיק את יום הכהורים משנתך כך שיום הכהורים לא יכול לא בערב שבת ולא ביום ראשון (כדי שלא יהיה מחסור בירקות טריים, וכדי שלא יהיה מצב שינויים רצופים יהיו מלקבור מתיים), ולכן לא יקבעו את ראש השנה ליום ד', כי אז יצא יום הכהורים בערב שבת, וגם לא יקבעו ליום ו', כדי שיום הכהורים לא יצא ביום ראשון.

היצא מן הדברים, שמשה רבני לא הכהיל את ישראל ביום השבת, ובוודאי שזאת לא הסיבה לכך שהקדמים לצוות על זירות מחולול שבת לפני שצוה על בניית המשכן. אם כן מוכרים לומר, שבא ללמד שמלאכת המשכן אינה דוחה השבת

לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת (לה,ג)

תוכנה רבה שרצה אותו יום בסלוניקי שביוון. מושל חדש בא לעיר, ונציגות נכבדה של כל תושבי העירקידמה את פניו. המושל הגיע רכב על סוסו, ובלוויות כל המשפחה החל להתקדם לעבר ארמונו.

הדרך לארמון עברה ליד הנמל. באותו יום היה הנמל שומם. שום פועל לא נראה בו. המושל היה מופתע: "האומנם שבתת כל העבודה לכבודו?"?

מלויו נאלצו לאכזבו: הנמל שובת היום, משומ שזהו יום השבת של היהודים, ופועל הנמל ומנהליו רובם ככלום יהודים ואיןם עובדים בשבת". הדברים הכיעיסו את המושל. "לא יתכן להשבית את הנמל החשוב של סלוניקי ליום שלם, רק משומ שאצל היהודים זהו יום שבת, אמר למלוויו והודיע: "אצלן יעבד הנמל

פרק ש' ויקהיל

גם בשבת".

ואכן, כעבור ימים אחדים הופיעה פקודת המושל, על כל עובדי הנמל להפסיק את עבודתם ביום השבת, אין רשות להשבית את הנמל אלא בידי המנוחה הלאומית. גזירת המושל עוררה התמרמות עזה בקרב היהודים. הם לא התכוונו כלל להיכנע לה. התסיסה הגיעה לאוזני המושל. הוא החליט לבקר בחלוקת של העיר המאכלס רובו ביudeים, כדי לעמוד מקרוב על הלכי - הרוח.

בביקורו נפגש עם נציגי היהודים שמע את עמדתם. הם הודיעו לו כי שום כח שביעולם לא יכפה עליהם לخلל את יום שבת - קודש. המושל ראה שההתנגדות לגזרתו איתנה, אך סירב לחזור בו: "אם לא תעבדו בשבת, תפטרו מעבודתכם", הזהיר המושל והמשיך בסיפורו ברחובות העיר.

פתאום ראה מיחה שמשך את תשומת - לבו: בקצתה העיר השתרע שטח עצום, כולל מכוסה ערים מטאור. היה ברור שהתחוללה במקום דלקת ענק. השטח היה שומם, אולם במרכזו עמד בניין גדול ונאה ושביל סלול הוליך אליו. המושל ומלחיו פנו אל הבניין, ושמעו מתוכו קולות שריה ולימוד. בעודם עומדים, יצא אליהם יהודי זkan, בירכם לשלום ואמר: "אני השמש כאן. הנערם לומדים תורה נא לא להפריע. אתכבד לארחכם בביתך", והוא הצבע על בית קטן הסמור לבית - הכנסת.

"מי בנה את הבית הזה ומה היה כאן בשטח השרווף?"? שאל המושל בפליאה.

זהו, סיפור ארוך הוא, אבל לכבודכם אספרו בשלמותו", השיב הזkan.

לפני שלושים שנה התגורר במקום זהה סוחר עצים גדול, סטפנוסשמו. הוא היה עשיר גדול, רב - השפעה ורב - כוח. על האדמה הזאת עמדה חוותו המפוארת וכאן שכן גם מחסני העצים. סטפנוס לא האמין בהשകעות בנכסים, אלא שמר את כל כספו במזדמן במקום סתר באחד מחסניו. על גופו מעולם לא נושא כסף. הרי הכל הכירו אותו. די היה שיבקש דבר - מה, ומיד הייתה הבקשה מתמלאת עד תומה. את הוננו הרבה ניצל כדי ליהנות ממנעמי העולם.

יום שישי אחד הגיעו לנמל אנייה טעונה עצים יקרים השווים הון עתק עבור סטפנוס.

פועלי הנמל עמלו קשה כדי לפרק את המטען, אולם מנהל הנמל הבHIR לסתפנוס כי לא יהיה ניתן לפרק את המטען לפני השבת, וכי ייאלץ להשאירו בנמל עד אחר השבת. ההודעה הכהירה אותו. הוא פנה אל המנהל והזיהiro לפרק מיד את כל המטען, אפילו אם יצטרכו לעבוד לשם כך ביום השבת, ולא - ישלם על כך בזוקה. מבלי להמתין לתשובה עלה על מרכבותו ויצא לכפר - הנופש שבו היה אמר לבלוט את סוף השבוע.

"בצהרי השבת הגיע אליו רץ מבוהל ובישר לו על אסון נורא. דליהקה פרצה במחסני העצים וכילתה את הכל. ביתו, מחסנייו וכל רכושו היו למאכולת אש. הוא מיהר לשוב אל המקום ומරחיקים ראה את הלהבות העצומות המכילות את כל אשר צבר בימי חייו. האסון הנורא הט裏ף את דעתו. ועתה נשאר בעירום ובחוسر - כל.

כאחוד עמוק נמלט מן המקום ורץ לאשר נשאווה רגליו. לא היה עוד טעם לחייו והוא חיפש מקום שבו יוכל להתאבד. ימים אחדים התהלך בשדות ובכפרים. לא היה בו העוז ליטול את נפשו, וכך חזר يوم אחד אל העיר. בשער העיר באו לקראותו כמה מפעלי הנמל. הם הכירו אותו וקראו לעברו: "מנהל הנמל מחשוף

פרק י' ויקהָל

אחריך כבר כמה ימים. הוא רוצה שתיקח את מטען העצים האDIR שלך!

עיניו של סטפנוס אורות מתברר שלא התרושש לגמרי הוא רץ אל מנהל הנמל, וזה אמר לו: 'רואה אתה, בזכות השבת נשאר בידך כל המטען היקר. אילו הייתי שמע בקולך ופוך אותו בשבת, היה גם הוא עולה בלבהות. זה הסיפור', סיים הזקן את דבריו.

"והיכן הוא סטפנוס זה?", שאל המושל בסקרנות.

"הוא, סטפנוס איננו קיים עוד", חיר הזקן. "הוא החל להתעניין בדת היהודית, חיסל את עסקו, התגייר ובונה על חורבות חווילתו בית כנסת ותלמיד - תורה. יש שקוראים לו אברהם ויש שמכנים אותו שבטי, כי בזכות השבת נולד מחדש המתיר את חייו הホールות במשרת שימוש בית - הכנסת".

"אתה הוא סטפנוס", קרא המושל בהתרגשות. "אכן, אני", ענה הזקן בענווה.

המושל היה נרגש. שקע בהרהורים, ולבסוף הניד בראשו ואמר לו碘י אין גזירתי מבוטלת. יוסיפו היהודים לשומר את יום השבת"...

והנה סיפור שהתרחש בדורינו, איך שהשבת קודש שMRIפה רח"ל. ספר הרה"ג רב אברהם משה קצנלבוגן שליט"א, רבה של שכונות ביות בירושלים, והאחראי על העירוב בירושלים ופרבריה: "לאחר שריפת הגדולה שהתרחשה בשנת תשנ"ג, ביערות הרי ירושלים, כאשר עציים נשרפו בפrozדור ירושלים בו akka מושב "שורש", הדעינו אותנו בדחיפות ממושב "שורש" בצד לבוא ולסדר את העירוב מחדש אחרי שריפה".

"באנו לשם. בתחילת חשבתי שאברכים בני תורה, או לכל הפחות קבוצת אנשים דתיים ומסורתיים גרים שם באזור ولكن ככל כך חשוב להם שהעירוב יהיה מסודר כהכלתו. אך להפתעתם הרבהה, לא מצאתי במקום אנשים הקשורים לדת. מה אם כן, גרם לדחיפותם לעירוב בתחוםם"!?

"התברר, להפתעת כל התושבים, דבר שהוא ממש מדויים. כל המקומות שהיו מוקפים בעירוב בתוך המושב, לא נפגעו בשရיפה הגדולה, ולא ניזקו מהאש הגדולה שאכללה בתים שלמים כקש. תושבי המיקום ראו בחוש, אמנים כ"סגוליה" וכעין "שמירה" מבחןתם, את קיום העירוב כדת וכדין ביישובם, הדבר ששמר והגן על היישוב מפני האש ועל כן הם הדעינו בדחיפות".

"בעודו במקום, פגשתי שם אדם חילוני בעל נגריה בתחום המושב, והלה בהתרgesות רבה ספר לי את הנס הפרטני שלו: עמדתי במרקח כמה קילומטרים, וראיתי את האש המתקדמת ודולקת במהיירות לתחומי המושב. את כל מה שפגשה האש היא צילתה בזעם, לא היה לי ספק שככל רוכשי בנגריה היה למאכלה אש ולא ישאר לי כלום מה להציל. כל החברים והשכנים שסובבו אותו, לא יכולו לעזור לי במאומה, ולא בשאר בפיים רק דברי ניחומים".

לאחר כמה שעות, כשהסביר כובתא האש, רצתי למקום כדי לראות מה נשאר מהngrיה שלו, ושם רأיתי מזהה פלאים שלא ראיתי מימי: Cainilo עמוד מגן, עמד ליד עמודי העירוב, ולא נתן לאש הגדולה להיכנס לתוך תחום העירוב, האש התפזרה לצדדים, ולכל רוכשי הנמצא בתחום העירוב, לא נגרם כל נזק".

אמרתי להם, אומר הרב קצנלבוגן שליט"א: עירוב מהודר יש לכם! "גדר המערכת" עצמה, היא העירוב

פרשת ויקה

הטוב ביותר שיכלתם ליצור. נוסף לכך, ישנה בדיקה ביטחונית כמה פעמים ביום, לוודא שהגדר תקינה וסגורה. מה הבעה אם כן? קיבלתם תקציב לשיפור ואחזקה העירוב...נו אדרבה, תפתחו במקום נקודת אחיזה לתורה, תורה, מגינה ומצלת".

לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת (לה,ג)

בספר "תורי זהב" הביא פירוש לפוסק זה בדרך של מוסר: ביום השבת, יום המנוחה, אנשים אינם ממהרים לעובדם והם מתכנסים בבתי הכנסת לתפילהות ולשיעוריהם וכן ישבות המשפחות בצדות חדא בסעודות השבת הנמשכות לעיתים זמן ארוך.

בטבע העולם, כאשר בני אדם משתהים יחדיו, מיד מגעים הם לשיחה בטילה, לשון הרע ורכילות, ועוד מהירה פורצת בשל כך אש המחלוקת.

משמעות מזהירה כאן התורה בדרך רמז: "לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת", אל תבערו את אש המחלוקת בשעה שאתם יושבים מוכנסים יחד ביום השבת.

לא תבערו כעס בכל מושבותיכם ביום השבת (לה,ג)

לא תבערו כעס בכל מושבותיכם ביום השבת

בפרשتنا, פרשת כי תשא, מובא האיסור "לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת". בתורה כמעט פירוט של איזה מלאכות אסורות בשבת, מלבד איסור הבערת האש (העיר לי חבר מה שכתב בפרשת כי תשא: "בחריש ובקצר תשבות"). מדוע?

יש לציין שמלאכה זו הafka לסמל בפי העם (כשמיישהו שלא מקיים את כל ההלכות רוצה להראות שהוא שומר שבת, הוא אומר: אבוי לא מדליק אש בשבת...).
באופן פשוט, יש לומר שהדלקת אש היא המלאכה שיש בה יצירה, יצירת יש מאין. אש היא גם ההתחלה של עוד עשיות של האדם, כמו בישול ואפייה, התכה ובניה. لكن היא הסמל של המלאכה בשבת.

אר הדוחר הקדוש מעביר אותנו לרובד אחר, רובד האדם עצמו, וסביר שהבערת אש בשבת מכוונת נגד הкусש שהוא כמו אש בטור האדם. ועוד, שע"י הкусם ביום השבת, אש הגהnom, שנכח בשבת, מתעוררת. (זה כשירתו של הזוז) כי בכלל שהאדם אין רק לעצמו אלא הוא משפיע בכל העולמות והרבדים. הוא פסגת העולם והבריאה וכלן הכל תלוי בו).

את הדמיון בין אש לכעס נראה לבאר כך:
ash נוצרת על ידי חיכוך בין שני דברים מחוספסים. דוקא החיכוך הוא שיוצר אש. ובלי חיכוך אין אש.
גם הкус מגיע על ידי חיכוך של שני אנשים לא חלקים.

לדוגמא, כשמיישהו נכנס לדברי באופן בוטה, הוא מחוספס ולא עדין, ואני מתעצבן מזה (או לפחות נצבר לי הלב). אם אני הייתי חלק דהינו לא היה נגע לי באמת מה שעשו לי, לא היה חיכוך ומילא אין שום סיבה לכעס. במדרגה גבוהה יותר, אני יכול לגמ לשנות את ההסתכלות שלי עלי: אם בעיניים שלי הוא נראה חלק כלומר שהייתך דן אותו לך' זכות (בטוח עבר עליו יום קשה, וכיווץ'ב) ולא מתרגם את מעשינו הדבר שהוא 'נגדי', לא היה חיכוך ולא הייתה נוצרת אש הкусם (כי בעיני הוא בעצם בסדר גמור, הוא רק

פרק ו' יקהל

קצת מעד או התבבלב). הкус נוצר דוקא מחמת החיכוך, ההיתקלות החזיתית, עם الآخر. מספיק שצד אחד עובד על עצמו להיות חלק, ובכבר אין מקום לכעס.

עוד הוסיף לי חבר שיום שבת זה כמו מקום חדש, כמו להיות בبيתו של מלך. בית המלך בעזה"ז הוא בית המקדש. בבית המקדש יש כללי התנהגות, כבוד מקדש וכו', גם צרי' ויזה כדי להיכנס, אשרת כניסה. מה היא הויזה? הטהרה. תהיה טהור, תוכל להיכנס.

על דרך זה נאמר בעין השבת. תהיה טהור ככל מרודת החיציות המפריעות לטהרה, תוריד את החספושים וההקפדות. תהיה במצב של היפך הкус, תהיה 'בשר חלק', ואנכי איש חלק. אם אתה חלק וידעו להחליק דברים שמעצבנים אותך, יודע לך את חברך לCPF זכות, זה נקרא שלום. על זה נאמר 'שבת שלום', השלום (תנוועת ה' החלקה') הוא הויזה להיכנס לשבת.

לסיכום:

הברעת אש היא סמל לכעס. כעס נובע מאי קבלת الآخر. אישור הכניסה לשבת, לבית של ה' הוא ע"י קבלת الآخر, הסרת חספושים שהם בעצם חוצצים بعد הטהרה, بعد אור השבת, לחדרו אליו (כגון בטור המשפה והקהלת). כך נזכה ממש להיות בתור השבת, ונזכה לשבת שלום.

קחו מאייתכם תרומה לה' (לה,ה)

בישיבת רадין המעתירה, ישבתו של ה"חפץ חיים", למד אברך אחד מתמיד ולמדן אולם עני מרוד.

mdi פעם היה פונה אברך זה אל ה"חפץ חיים" ומתקлон בפניו על עוני הגadol.

רבי - אמר האברך - אם יתן ה' לי עושר, אתן ממנה צדקה ביד רחבה! לאחר זמן לא רב החל האברך לעסוק במסחר עיר, הברכה שרטה במעשה ידיו ולאחר זמן מועט הפר לגביר עצום בעל נכסים וממון.

משהתעשר, שכך לגמרי את הבטחתו הישנה, ואל זו בלבד שלא נתן אלא הפר لكمץ גדול.

לאחר שנים מספר הזדמן ה"חפץ חיים" לעירו של הגביר זהה בא להתקבל את פני רבו.

רבי - אמר העשיר - לוקה אני במידת הקמצנות, ידי סגורה וקפואה במנעול ובריח ואני יכול לתת מאומה... מה עשה?! אמשול לך משל - אמר ה"חפץ חיים" - למה הדבר דומה? לכפרי אחד שבא אל החנוכני וביקש לקנות קמח ברובל אחד.

הטרח את עצmr - אמר החנוכני - ומלא לך קמח בשק שהבאת עמר.

כאשר שמע האיכר כי יכול לתקן בעצמו הזדרז ולקח شك גדול ומילא בו קמח מלא השק... לבסוף ניגש אל החנוכני ונתן לו רובל אחד...

ידידי הטוב - אמר החנוכני - מלאת לך شك גדול והנה משלם אתה לי רק רובל אחד?

נכון - ענה האיכר - ביקשתי קמח ברובל אחד ואמרת לי למלא את שקי....

אמת הדבר - ענה החנוכני - אול כאשר הבאת شك גדול סבור הייתי כי אתה חוזר בר ומבקש לקנות קמח

פרשת ויקהֶל

רב... ככל שמילאת יותר כן רבו אבני המשקל כנגד הקמץ.

כן הוא גם הנמשל – אמר ה"חפץ חיים" – סבור היה כי מצבור עשר רב ואילו היצר הרע המסית אותו לקוף את יצרך "ישאר כמוות שהיה כאשר הייתה עמי ואביו..."? אתה גדלת בעושר ונכסים וכגדך גדל גם היצר הרע וכוחו למדדים גדולים יותר...

קחו מאתכם תרומה לה' (לה,ה)

מדוע כאן אמר משה לבני ישראל 'קחו מאתכם', ובפרשת תרומה אמר הקב"ה (כה, ב): 'מאט כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי'?

אומר זהה ר' הקדוש: לפנינו שחטאו ישראל בעגל נתן היה לקחת תרומה מאט 'כל איש אשר ידבנו לבו' ואףלו מהערב רב, אך לאחר שהחטיאו הערב רב את בני ישראל בעגל אמר משה לבני ישראל 'קחו מאתכם' – אין רצחה לקבל יותר תרומות מהערב רב שהחטיאו אתכם בעגל, אלא 'מתכם'.

ויצאו כל עדת בני ישראל לפני משה (לה,כ)

מדוע נאמר כאן שיצאו " לפני משה", ומה לנו למדדים מכך?

אלא חשיבות גדולה יש לכך שעדת ישראל אצל משה רבינו ושמעו את דבריו, שכן כאשר רואים את הרב ושמעים את דבריו נגרמת מכך השפעה גדולה.

וכן אנו מוצאים בגמר מסכת עירובין (דף י"ג עמוד ב') שם אמר רבי שהסיבה שהוא מחודד יותר מחבריו היא משום שזכה לראות את רבי מאיר, וזאת משום שכאשר למד לפני ישיב רב' בשורה שמאחורי רב' מאיר.

והוסיף רבי ואמר שאם היה יושב לפני וראה את פניו של רב' מאיר היה הדבר גורם לו שייהי מחודד עוד יותר, כמו כתוב (ישעיהו ל'): "והיו עיניך ראות את מוריך".

ובאמת מכח דברי הגمراה הללו נפסק להלכה ברמב"ם (הלכות תלמוד תורה פרק ד' הלכה ב') ובשולחן ערוך (יורה דעה סימן רמ"ז סעיף ט')& שהדרך הנכונה בלימוד התלמידים היא שייהי הרב יושב בראש והתלמידים מוקפים לפניו כעטרה כדי שיהיו כולם רואים את הרב ושמעים את דבריו.

עד כדי כך גדולה השפעת הרב על תלמידיו.

פעם אחת הגיע לאנגליה הגאון רבי אהרון קופלר, ראש ישיבת לייקווד.

מאחורי סיפורו לו שlid' העיר לנדון מתגורר יהודי שכלי חייו קודש לשיעורי תורה וחסיד&

לא ליאוט מוסר הוא את נפשו לארגן שיעורי תורה ולמעשי חסד רבים.

ביקש רבי אהרון לראות במזו עיני את האיש המופלא.

פרשת ויקהֶל

כאשר נפגשו השנאים שאל רבי אהרון את איש החסד: אמרו נא ל', מכיון לך הכוחות המופלאים הללו? סיפור האיש לרבי אהרון כי כל מרצו הרב בעשיית מעשים אלה נגרמו לו משום שפעם אחת ביום בחרותו זכה לראות לשעה קלה את רבי ישראל סלנטר פנים אל פנים!

ראייה זו – אמר האיש – מליהבה את רוחי דע עצם היום הזה!

וכל אשר נדבה רוחו אותו הביאו את תרומות ה' (לה, כא)

על עניין הצדקה ונדיבות הלב אמר רבי ישראל מאיר הכהן, בעל ה"חפץ חיים", משל נפלא:

במדינה אחת היה שר נכבד שהיה מקורב מאד אל המלך, והמלך גידלו מעל כל השרים אשר אותו.

המלך השר ונתעלה עד שנתמנה מטעם המלך להיות אחראי על כל אספקת המזון לצבאו של המלך.

מידי חודש בחודשו היה מקבל השר סכום גדול מאד מקופת המלוכה, ובסכום זה קנה מזון לכל יחידות הצבא הפזרות בכל רחבי הממלכה.

לימים, מעל השר באימון שביתן בו.

מה היה עשה? במקומות לקנות אספקה בכל הכסף שקיבל קנה רק במחצית הסכום, ואת המחזית השנייה שלשל לכייסו...

החילילים שמנות המזון שלהם קויצו פלאים, רעבו ללחם, אולם איש לא העד להתלוון לפני המלך, כי מי הוא זה אשר יהיה להאשים את השר אשר כה מקורב למלכות...?

כך נmarsח הדבר עד אשר ביום אחד יצא המלך לבקר את חיליו.

בהתו באחד המחנות שאל את החיללים האם הם מרצו מזון אותו הם מקבלים והאם הכמות מספקת? אך קם חיל אחד שאזר אומץ ומספר למלך כי במשך זמן רב רבים הם מנות רעב...

חקירה מהירה גילתה מיד את האשם.

הלה הובא אל המלך ועמד לפניו בשוש ונכלם.

המלך בחמתו ניגש אל השר וקרע את דרגותיו מעל כתפיו ואף ציווה לשולחו לבית הכלא עד לקיום משפטו....

פנה המלך אל החיל שמספר לו את האמת ושאל: האם מוכן אתה למלא את מקומו של זה? בחפש לך מלכי הרים! ענה החיל.

ואכן חיל זה עשה באמונה את מלאכתו ולאחר זמן קצר הושב הסדר על כנו כבראשונה.

כאשר הגיע זמן המשפט של השר המודח הבהילו אותו מבית הכלא וכך עמד בשוש ונכלם לפניו המלך.

פרשת ויקהֶל

מן זה שקיבלה – הרעים המלך בקולו – האם סבור היית כל לעצמך קיבלת? ודאי שלא! עלייך היה מוטל לknות מזון לחילים ואילו אתה שימשת רק כגזר.

moural_bamouan_atah!

כן הוא גם הנמשל – אמר ה"חפץ חיים" – הקדוש ברוך הוא נותן לאדם מן וועשר רב כדי שיוכל לקיים מצוות צדקה ולעוזר לכל דרכ נכלם, אבל על האדם לדעת כי איןו אלא כגזר הממונה על הכספי ועליו לעשות בכיסף זה מעשי חסד, כי זו המתירה שלמענה ניתן לו כן.

אבל אם האדם משלשל את הכספי לכיסו ואיןו נתן צדקה כנדיש הרוי הוא Moural_bamouan_atah!

אםvruch יעשה ינטלו ממנו "דרגותיו" וכיספו ינתן לאחר שישיכל טוב יותר להשתמש במזון המופקד בידו.

ויבאו האנשים על הנשים כל נדיב לב הביאו חח ונזמם כל כלי זהב וכל איש אשר הניף תנופת זהב לה' (לה,כב)

"ויבאו האנשים על הנשים" – עם הנשים וסמכין להם (רש י'). ונשאלת השאלה "ה: נשים" לשם מה באו יחד עם בעלייה? בספר מנוחה בלולה כתוב, כי הנשים לא רצו להאמין לבעלייהם, אחר שרואו כי לקחו את תכשיטיהן לעשיית העגל. لكن באו עמים לראות כי אכן נדבתם היא עברו המשכן ...

בכל יקר מפרש הסבר מעניין! כי הנשים לא רצו לתרום את תכשיטי הזהב, שהרי המשכן היה לכפרה על חטא העגל ו, לפי שהן לא חטאו בעגל לא רצו לתרום זהב, שלא יאמרו שהיה להן חלק בעגל הזהב. רק שאר דברים, "cum 'ש וכל אשה חכמת לב בידיה טו", שהביאו מטווחה. אולם האנשים לקחו מהן בכת את תכשיטיהן, וזה הכוונה "ויבאו האנשים על הנשים" שפרקן את תכשיטיהן בזרוע ...

הרה"ק בעל החידושי הרי"ם ז"ע מסביר מהו "ויבאו האנשים על הנשים"? אלא, כידוע, התרומות למשכן היו תשובה המשקל למעשה העגל. וח"ל אומרים (ברכות לד") במקומ שבعلي תשובה עומדים שם, צדיקים אין עומדים שם". והנה בחטא העגל השתתפו רק האנשים, לא הנשים. יצא שעל ידי התשובה על החטא הב"ל האנשים התנשאו למדרגה יותר גבוהה מאשר הנשים הצדיקות, שלא חטאו בעגל. וזה "ויבאו האנשים על הנשים" – על ידי התשובה התعلו למעלה, ה כמו כל בעלי תשובה שמתעלים למעלה מדרגת צדיק ...

ויבאו האנשים על הנשים (לה,כב)

עסקני החינוך התורני נכנסו לאדמה"ר בעל האמרי חיים מוויזניץ, וביקשו מהו שהיותם וורכים "דינר" (AIROU התרמה) למוסדות החינוך, מבקשים הם שיואיל לכבודם בהשתפותם ולבלואו. האדמה"ר ניאות מיד, אך בתנאי אחד: שהAIROU יהיה נפרד לחלווטין. גברים לחוד, נשים לחוד.

העסקנים גמגמו במבוכה והסבירו שאמנם גם הם רוצים שכך יהיה, אך מדובר הציבור תורמים שאיננו מננה על המדקדקים במצבות, ואם AIROU יהיה נפרד לא יבואו התורמים ...

חייב הרבי וונגה להם: בפרשת ויקהֶל מצווה משה רבינו את עם ישראל להביא תרומה למלאכת המשכן, מחמת שרצו כולם לזכות במלוכה, מסורת התורה שהגיעה לתרום בערבוביה: "**ויבאו האנשים על הנשים**".

פרשת ויקהֶל

ראו כן העוסקים במלאת המשכן והוציאו כרוז **"איש ואשה אל יעשו עוד"** יחד **"מלאה לתרומות הקודש"**. כל אחד שיביא בפני עצמו. "ומה אתם חושבים?

" המשיר הרבי לשאול. צפוי, התרמה הופסקה והאנשים חדרו מלבאו ולהביא... למרות כל זאת, סיימה התורה: **"וְהַמְלָאָה הִיְתָה דִּים וּהֹתֶר"**. כי מי שומר על רצון ה' לעולם לא נזוק מכך!

וימלא אותו רוחם אֱלֹהִים בְּקֻמָּה בְּתִבְונָה וּבְדִעָת זֶבֶל מְלָאָה (לה,לא)

רש"י: ואהליאב: משפט דין, מן הירודין שבשבטים מבני השפחות, והשווה המקום לבצלאל למלכת המשכן, והוא מגDOI השבטים, לקיים מה שנאמר (איוב לד יט) "ולא נכר שוע לפני דל".

שולחן-השבת מבט מיוחד וمرתק לפרש-השבוע, לפי מדרשי חז"ל, הקבלה והחסידות לאור תורה חמ"ד מאת הרב יוסף קרסיק שליח הרבי ורב אזרוי בת חפר - עמק חפר

היצירה האדירה של המשכן וכלייו היא פאר והדר הבריאה, שאין כמו כמותם בעולם כולו: זהב, כסף אבני טובות ומרגליות - בנו בית מפואר במאוד ובו כלים מפוארים ובדי כהונה מהודרים ביופים!

יהי צורך באמון ברמה גבוהה ביותר, "חכמה תבונה ודעת בכל מלאכה" (שםות לה, לא), כדי ליצור את היצירה האדירה הזאת!

מומחה לייצור ממתכת, מומחה ליצור מעץ, מומחה לאorigת בדים ומומחה לשאר החומרים שהם הוקם המשכן.

בעם ישראל היה קשה למצוא אומן ובעל מלאכה בסדר גודל שכזה, כי במשך קרוב למאה שנה הם היועבדים במצרים בעבודות פיזיות קשות, בטיט ורפש, חומר ולבנים, ולא במלאות אומנות דקota ויפות, לא בוצרפות בכסף ובזהב ולא בחירות אבני טובות ומרגליות (רמב"ן, שםות, לא,ב).

עתה נדרש מבני עמו לבצע מהפרק קיזוני: לבנות משכן וכליים מפוארים ונוצצים, בעלי מידות מדוקימות בדיק מוחלט, וביפוי אומנותי היפה ביותר בתבל! כיצד זה התרצע?

הקב"ה, "קורא הדורות מראש", נתן לבצלאל בנה של מרמים הנביאה ואחינו של משה רבינו - תכונות וכיישרים טבעיים, הוא נולד עם חושים ויכולות נדירות, אומן מופלא, יד אומן, הידוע לייצר את המשכן וכליו, מומחה לכל סוג המלאכות והיצירות. היה ברור אףו שהוא אומן מיוחד יבנה את המשכן, אך הקב"ה ציווה לא ולא: לא בצלאל לבדו יבנה את המשכן, יש לצרף אליו את אהליאב משפט דין הפחות בחשיבותו בעם ישראל!

למרות שכל אחד ידע שלצורך הקמת פרויקט רצוי שייהי מנהל-על אחד, והצבת שני ראשי-מנהלים עלולה ליצור חיכוך ביןיהם ולפגוע בפרויקט, וכבר התבטוואו חז"ל על תבשיל המוכן בידי שני טבחים, "קדרה של שותפים", שהتبשיל לא יצא, על אחת כמה וכמה פרויקט עצום ממדים ומדדיק כמו המשכן וכליו; בכלל-זאת ציווה הקב"ה שצלאל ואהליאב ייחדיו יבנו את המשכן כי "אהליאב משפט דין, מן הירודין שבשבטים, מבני השפחות, והשווה המקום לבצלאל והוא מגDOI השבטים, לקיים מה שנאמר ולא נכר שוע לפני דל" (רש"י שםות, לה,לד).

פרק ש' ויקהיל

ביום מן הימים עלו לילם בני שבת יהודה לחוש עלינוות ו"חזקת" בבית המקדש, שהלא אחד "משליהם", בצלאל, הקים אותו; لكن ציווה ה' שגם אهلיאב - מה המשפחה הכהן פחות חשובה יהיה חלק ממקימי המשכן.

הדאגה והמחשבה של אهلיאב איננו כשרוני בצלאל והבעיתיות של ניהול של שני אנשים, נדחתת כדי לא לגרום לתחרשות קיפוח. בסופו של דבר הבניה הצליחה ללא כל תקלת וכשלון, דווקא בגלל שלא היו כספים ואפלויות, כי שימת לב לעניים הקטנים: מי יקים את המשכן, יחס שוויוני לכל אדם, היא המתכוון להצלחה וברכת ה' תמיד כל הימים.

הרעيون המסתתר מאחר הculo האלקי למניעת תחרשות הקיפוח, הוא שמראש עוד לפני הקמת המשכן, צריכה להיות מחשبة ודיבור בעניין, כולל מינוי מעשי כדי שלא יצוץ תחרשות קיפוח בהמשך: ברור שמיינוי אهلיאב איננו "נוסחת פלא" לביטול אוטומטי של תחרשות קיפוח אצל האנשים הפשוטים ותחרשות גאותה אצל העשירים והחשובים, אך עצם העלתה הנושא לדין ולא הסתרתו "תחת השטיח", וההצהרה הגלולה שכולם שווים ויצירת מעשה של שוויון במינוי שני מנהלים משפט יהודה ושבט דן, גורם למי שלא רגוע בתחרשות הקיפוח, שאט את יפניהם בקרבו שאין כאן שום קיפוח וכיים שוויון - "ואהבת לרעך כמוך" ממש.

שמונה עשר פעמים הושוו בצלאל ואלהב עתה נבין בדבר נוסף המעורר תמייהה: נאמר בתלמוד (ירושלמי ברכות ד, ג) שכגד שמונה-עשר ציווי ה' במשכן - "כאשר ציווה ה'" (בפרשנותנו מפרק זה, פסוק כג ואילך) - אמורים שמונה-עשרה ברכות בתפילה העמידה. כי "תפילות במקום קורבנות תקנות", והיהודי מחבר את תפילותיו למשכן ה'.

ולכארה במספרה דקדקנית של ציווי ה' נמצא תשע-עשרה פעמים "כאשר ציווה ה'" ולא שמונה עשרה? אלא, שמונה-עשרה ציווים נאמרו במשמעות לבצלאל ולאלהב והפעם התשע-עשרה נאמרה רק לבצלאל ולא לאלהב, لكن היא אינה נחשבת! הדברים מדהימים: חז"ל מבדיים בין ציווי ה' - הציווי הנאמר בצדותא לבצלאל ולאלהב מהו שער מתאים לתפילות היהודי, ואילו הציווי הנאמר לבצלאל לבדוק אינו שער מתאים לתפילת היהודי! התפילה הרצiosa והמשמעות היא תפילת כל חלקי העם, מגדרו הדור וממנהיגיו ועד לפשוֹת העם, מבצלאל עד אלהב.

תפילת כל יהודי צריכה להיות מכל חלקי כוחות נפשו, מכוחותיו הנעלים והמרומים עד לנחותים, מבצלאל עד אלהב - רק כך התפילה רצiosa ומעולה. האחדות שמרת על המשכן לנצח למרות שהמשכן עשוי מעץ ואריגי بد ואילו בת-המקדש נבנו מאבן, בכל-זאת המשכן מחזק מעמד שנים רבות יותר מבתי המקדש:

המקדש הראשון התקיים 410 שנה, השני התקיים 420 שנה, ואילו המשכן התקיים קרוב ל-500 שנה!
יתירה מזו, אמרו חז"ל (יומה עב) על הפסוק שהמשכן נבנה "עצ' שיטים עומדים", שהמיללה "עומדים" משמעוותה גם עמידה וקיים נצח: כי המשכן לאחר לנצח, כשבנו את המקדש הראשון גנוו את המשכן והכלים שבנו בצלאל ואלהב והם נשארו קיימים לעד ולנצח נצחיהם! שלא כמו בת-המקדשות שחרבו. הכוח האדיר של האחדות ב"יסוד" המשכן, בהקמתו, הביא את ברכת ה' לקיומו לעד ולנצח נצחיהם. ולמרות הכל חוסר שוויון בכמה מקומות מוזכרת עבודתם המשותפת של בצלאל ואלהב בהקמת המשכן:

- (1) במצוות משה - "ואבי הנה נתתי אותו (עם בצלאל) את אלהב" (שמות לא,ו).
- (2) במצוות משה לעם - "ולהזרות נתן בלבו הוא ואלהב" (שמות לה,לד).
- (3) ובביצוע המעשי - "ועשה בצלאל ואלהב" (שמות לו,א).

פרשת ויקהֶל

במקור, בדברי ה', נאמר שאהליאב "אותו" עם בצלאל וכינון היה לפרש זאת כטפל לבצלאל, שהוא "מהירודים שבשבטים" - נחות מבצלאל, لكن משה בדבורי הדגיש והשווה ביניהם "הוא ואהליאב", ובביצוע נזכרים שניהם בשווה.

מסביר הרב (לקו"ש לא):⁽²¹⁷⁾ יש עניינים שבהם משתווים כל ישראל - כמו במעשה המצוות ש"תורה אחת ומשפט אחד לכולנו", ויש עניינים שבהם קיימים הבדלים בין איש לרעהו - כוונת המצוות אהבת ה' יראתו, שבהם כל אחד עובד את ה' בהתאם לכשרונותיו ורגשותיו. במצווי ה' למשה, שיש עלויות מסוימות של בצלאל על אהליאב הוא כנגד כוונת המצוות, ובמצווי משה לעם ובביצוע למעשה, שניהם שווים הוא כנגד מעשה המצוות, שהכל שוים בו.

"אמנם תכליות הכוונה היא להמשיך עניין האחדות גם ב"נדבת הלב" של בני ישראל, שייהי נרגש שלמרות החילוקים שישנם בין אחד לחברו, מכל מקום כולם שווים לפני יתרך.

זה מרמז בזה שעשיית המשכן הייתה באופן ש"לא ניכר שוע בפני דל". אהבת ואחדות ישראל מקרבים את בית הגואלה.

התוועדות الأخيرة שזכינו מהרב בפרשת ויקהֶל בשנת תשנ"ב, לפניו י"ד שנים הרבה הרבי לעסוק באחדות ישראל, ניתן לומר שהמotto האחרון של אותה התוועדות היא "אהבת ישראל תביא את הגואל", במהרה בימינו אמן.&

מקורות: פרשני המקרא ומדרשי חז"ל לפרשטיינו. לקוטי שיחות חלק לא, עמוד 217. ועוד.&

והמלacula הייתה דים (לו, ז)

באחת הפעמים פגש הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב את רבי אברהם חיים מזלוטשוב ושאלו:

יאמר לי מר, מה טעם משתמש הוא בסגולות וקמיעות להושיע יהודים, כלום תפילה בלבד אינה טובת דיה?

ענה לו בעל ה'אורח לחיים': מקובלנו מחז"ל (ויקרא רבה י, ה) שתפילה עשויה מחיצה. מתפלל אני לכב"ה שיוושע יהודים אלו, ובכדי שייוושעו בישועה שלמה, כותב אני קמיעות ומעניק להם סגולות שהללו ישילמו את שהחסירה התפילה.

חייב הרב מזידיטשוב: בוודאי ידועה לכבודו, הסתירה שהקשה האור החיים הקדוש בפרשת ויקהֶל "והמלacula הייתה דים... לעשות אותה והותר" - אם היה 'די' ומספיק לצורך העבודה זה לא נקרא 'הותר' ואם זה הרבה מדי ומיותר, לא מצדך לקרוא לזה 'דים'. עיין שם שתירץ. "אבל אני", המשיך הצדיק, "מתפלל לכב"ה על הרבה יותר ממה שברצוני להשיג, וכיון שתפילה עשויה מחיצה, בסופו של דבר אני מקבל כל תאוותי.

וזו הכוונה שהמלacula (رمز לתפילה) צריכה להיות מלכתחילה בגדר של "הותר" הרבה מעבר לממה שרצים, ובסופו של דבר יהיה לך "דים" לפחות מה שאתה חף.

יעש בצלאל את הארון עצי שטים אמיתיים וחצי ארכו ואמה וחצי רחבו ואמה וחצי קמתו ... (לו, ז)

פרק י' ויקהיל

שמחה העם בبشורת הקמת המשכן הייתה עצומה. מיד כאשר יצא משה בשם ה' בהכרזה: "זה הדבר אשר צוה ה' לאמר קחו מאתכם תרומה" (שמות ל"ה, ד'-ה'), אשר תהווה את מקום משכן כבוד ה'. חפזו הכל להיות שותפים ולקחת חלק בהקמתו. במשר יומיים הביאו את כל חמרי הגלם שהיו דרושים למשכן זהב, כסף, נחושת וכו'.

כל האומנים התיצבו למלאה, וחכמי הלב תכננו כל חלק וחלק. על כולם מנצחים בצלאל בן אורי בן חור ואהליאב בן אחיסמך.

וננה למרבה הפלא למרות שהכל היו שותפים להקמה כאמור: "ויעשו כל חכם לב" (שמות ל"ז, ח'), נקרא הדבר החשוב ביותר, ארון ברית ה', על שמו של בצלאל, כאמור: "ויעש בצלאל את הארון" (שמות ל"ז, א'). ובמדרש תנומה מצאנו שאלה זו: מדוע נקרא הארון על שמו, והרי כולם עשוו?

ומשיב המדרש: "על ידי שנתן נפשו הרבה על המשכן, לפיכך לא קפח הקדוש ברוך הוא שכרו, והוא מפרסמו בכל פעם ופעם, שנאמר ויעש בצלאל" (מדרש תנומה ויקהיל סימן י').

וכן נאמר על דוד המלך: "מזמור שיר חנוכת הבית לדוד" (תהילים ל', א'). שואל המדרש: וכי דוד בנאו, ולא שלמה בנאו? מדוע נקרא בית המקדש על שם דוד ולא שלמה? גם כן התשובה: לפי שמסר דוד נפשו על הבית, והכין את כל הדרוש להקמתו נקרא על שמו.

למදנו מכאן כי העולה דבר ומשקיע בו את כל כלו מחשבתו וכשרונו, תמיד נשואים הגינוי לשפר, לייעל ולהיטיבו, מסירות נפשו זו הופכת אותו לחלק מהדבר, ועל כן נקרא על שמו.

ויעש את החצר (לח,ט)

יש להבין - שאל רבי משה סופר, בעל ה"חتم סופר" - מדוע החצר מוזכרת בסוף הציווי של מלאכת המשכן?

אלא - תירץ ה"חتم סופר" - בגמרה מסכת שבת (דף ל"א) מבא כי כל אדם שיש בו תורה ואין בו יראת שמים דומה לגזר שמסרו לו מפתחות לדירה הפנימית ואילו את המפתחות לשער החיצון לא מסרו לו - ואיך יכנס&...?! והיה רבי ינאי מזכיר ואומר: חבל על מי שאין לו חצר וועשה שער לחצר...!

מעשה זה מיותר שהרי אם אין לך חצר, לשם לך להתקין לה שער...?

לכך - אמר ה"חتم סופר" - התורה מלמדת אותנו כי את החצר עשו רק לאחר שכל המשכן כבר היה קיים, כי המשכן מרמז ליראת שמים, והחצר מרמזת לתורה.

תחילה על האדם לדאוג שייהי ירא שמים בסתר ובגלאי ורק אחר כך ילמד תורה!